

***STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
dla GMINY GNIEWKOWO
NA LATA 2021-2030***

Gniewkowo 2020 r.

Spis treści

1. WSTĘP.....	2
1.1. PRAWNE UWARUNKOWANIA STRATEGII.....	4
1.2 ZGODNOŚĆ Z INNYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI.....	5
2. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ GMINY GNIEWKOWO.....	10
2.1 POŁOŻENIE GMINY POWIERZCHNIA, KONKURENCYJNOŚĆ.....	10
2.2 SYTUACJA DEMOGRAFICZNA.....	11
2.3 GOSPODARKA I RYNEK PRACY.....	18
2.4 SYSTEM EDUKACJI DZIECI I MŁODZIEŻY.....	26
2.5 ZASOBY MIESZKANIOWE.....	28
2.6 BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE.....	30
2.7 DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH.....	31
2.8 DIAGNOZA SYTUACJI OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH.....	32
2.9 SYTUACJA RODZIN.....	34
3. PROBLEMY SPOŁECZNE W GMINIE GNIEWKOWO W OPINII MIESZKAŃCÓW.....	42
3.1 METODYKA BADAŃ.....	42
3.2 CHARAKTERYSTYKA RESPONDENTÓW.....	42
3.3 UZYSKANE WYNIKI BADAŃ.....	46
4. ANALIZA SWOT.....	53
5. ZAŁOŻENIA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY GNIEWKOWO NA LATA 2021-2030.....	56
5.1 REALIZACJA OBSZARU STRATEGICZNEGO: WSPIEANIE RODZIN I ICH CZŁONKÓW – DZIAŁANIA NA RZECZ PRAWIDŁOWEGO FUNKCJONOWANIA RODZINY.....	58
5.2 REALIZACJA OBSZARU STRATEGICZNEGO: ROZWÓJ DZIECI I MŁODZIEŻY PROWADZĄCY DO ROZWOJU KAPITAŁU SPOŁECZNEGO.....	61
5.3 REALIZACJA OBSZARU STRATEGICZNEGO: WSPARCIE DLA OSÓB STARSZYCH I NIESAMODZIELNYCH.....	63
5.4 REALIZACJA OBSZARU STRATEGICZNEGO: PROFILAKTYKA I OGRANICZENIE UZALEŻNIEŃ.....	65
6. MONITORING I EWALUACJA STRATEGII.....	67
7. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA STRATEGII.....	69

1. WSTĘP

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest wyrazem zintegrowanego planowania w jednostce samorządu terytorialnego oraz uzupełnieniem dokumentu Strategii Rozwoju Gminy Gniewkowo od roku 2021. Cele integracji społecznej przedstawione w niniejszym dokumencie powinny być wyrazem dążeń i aspiracji społeczności lokalnej w tym przedstawicieli różnych grup społecznych i środowisk, zmierzających do rozwiązywania zidentyfikowanych problemów, likwidacji barier i zagrożeń oraz do wykorzystania wszelkich dostępnych narzędzi oraz szans tkwiących w potencjale ludzkim i materialnym dla obecnej oraz przyszłej integracji mieszkańców. Strategia jest również dokumentem niezbędnym, aby ubiegać się o możliwe do pozyskania środki w ramach różnorodnych źródeł zarówno krajowych jak i zagranicznych.

Niniejszy dokument składa się z dwóch części. Część pierwsza, to opis istniejącej sytuacji społecznej i zawodowej mieszkańców (diagnoza stanu Gminy). Przedziały czasu poddawane analizie w części diagnostycznej w niektórych jej częściach są rozbieżne – wynika to z możliwości pozyskania danych, które były dostępne w różnych źródłach, z których czerpał Wykonawca. Część druga natomiast, to wytyczenie misji oraz wizji Gminy Gniewkowo oraz wskazanie celów podstawowych oraz operacyjnych. Ich wybór został poprzedzony oceną stanu faktycznego i wywiadami przeprowadzonymi wśród mieszkańców Gminy wchodzących w skład Zespołu ds. opracowania dokumentu strategii. Nie bez znaczenia były również dotychczasowe doświadczenia w rozwiązywaniu problemów społecznych, zwłaszcza będące udziałem pracowników Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gniewkowie oraz innych jednostek odpowiedzialnych za kształtowanie i bieżącą koordynację polityki społecznej. W ramach Strategii zaproponowano również monitoring i ocenę skuteczności realizacji wskazanych obszarów strategicznych i celów szczegółowych.

Realizacja zadań postawionych przed pomocą społeczną na poziomie społeczności lokalnej oraz Gminy i jej władzami, jak i na poziomie rodziny i jednostki oraz konieczność wypracowania ustawowych i niekonwencjonalnych form pomocy, wymaga systemowego i profesjonalnego diagnozowania problemów społecznych w skali Gminy. W przypadku

zdezaktualizowania się jednych problemów lub pojawienia nowych Strategia poddana zostanie niezbędnym korektom i uzupełnieniom.

Cele, kierunki działań oraz propozycje projektów zawarte w Strategii, pozwalają na wskazanie oraz dotarcie do najbardziej potrzebujących przedstawicieli poszczególnych grup społecznych, często marginalizowanych i wykluczanych z lokalnej społeczności. Strategia zakłada, jako jedno z narzędzi wdrożenie partnerstwa lokalnego między różnorodnymi partnerami społecznymi, jako zasady rozwiązywania problemów społecznych mieszkańców Gminy, co pozwoli na rozwój i pogłębianie współpracy pomiędzy instytucjami, reprezentującymi wszystkie trzy sektory gospodarki.

Strategia ukazuje również, poza układem organizacyjno - instytucjonalnym, układ finansowania polityki społecznej i źródła pozyskiwania środków na rozwiązywanie problemów społecznych, w tym środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Stwarza to szansę na usprawnienie instytucjonalne i organizacyjne sfery związanej z realizacją zadań pomocy społecznej, ograniczaniem negatywnych i niepożądanych zjawisk społecznych, takich jak patologie, ubóstwo czy długoterminowe wykluczenie zawodowe i społeczne.

Wprowadzanie zmian w obszarze polityki społecznej wymaga aktywności nakierowanej na budowanie zintegrowanego oraz skutecznego systemu wsparcia społecznego, umożliwiającego włączenie społeczne osób i rodzin wykluczonych społecznie lub zagrożonych takim wykluczeniem oraz profilaktykę w pojawianiu się nowych zagrożeń dla funkcjonowania i dalszego zrównoważonego rozwoju społeczności lokalnej. Działania samorządu na rzecz Gminy zaplanowane w ramach wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Gniewkowo na lata 2021-2030 będą, więc kontynuacją przyjętych kierunków lokalnej polityki rozwoju w powiązaniu z aktualnymi założeniami określonymi dla polityki społecznej i gospodarczej województwa. Priorytetem działań strategicznych zawartych w niniejszym dokumencie będzie utrzymanie wysokiego poziomu zrównoważonego rozwoju w takim zakresie, skuteczne wykorzystanie wszelkich zdiagnozowanych potencjałów oraz odpowiadanie na pojawiające się zagrożenia.

1.1. Prawne uwarunkowania strategii

Podstawę prawną stanowi tu art. 17 ust.1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1876.), zgodnie, z którym: „Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy: opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”. Zgodnie z art. 16b ww. ustawy - Strategia, o której mowa powinna zawierać w szczególności: diagnozę sytuacji społecznej, prognozę zmian w zakresie objętym Strategią oraz określenie celów strategicznych projektowanych zmian, sposobu realizacji Strategii, kierunków niezbędnych działań oraz jej ram finansowych i wskaźników realizacji działań.

Ponadto na podstawie prawną regulującą tworzenie oraz aktualizację dokumentu Strategii składają się następujące Ustawy:

- 1) Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. *o pomocy społecznej* (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1876.)
- 2) Ustawa z dnia 26 października 1982 r. *o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi* (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 2277.);
- 3) Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. *o przeciwdziałaniu narkomanii* (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2050.);
- 4) Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. *o zatrudnieniu socjalnym* (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 176);
- 5) Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. *o działalności pożytku publicznego i wolontariacie* (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1057.);
- 6) Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. *o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie* (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 218.);
- 7) Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. *o świadczeniach rodzinnych* (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 111.);
- 8) Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. *o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy* (t.j. Dz. U. z 2020r. poz. 1409.);
- 9) Ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 r. *o spółdzielniach socjalnych* (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2085);

- 10) Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. *o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej* (t.j. Dz. U. z 2020r., poz.821.);
- 11) Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997r. *o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych* (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 426 z późn. zm.);
- 12) Ustawa z dnia 21 czerwca 2001r. *o dodatkach mieszkaniowych* (Dz. U. z 2019 r. poz. 2133.);
- 13) Ustawa z dnia 8 marca 1990r. *o samorządzie gminnym* (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 713.);
- 14) Ustawa z dnia 7 września 1991r. *o systemie oświaty* (t.j. Dz. U. z 2020r. poz. 1327.);
- 15) Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. *prawo oświatowe* (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 910.)
- 16) Ustawa z dnia 7 września 2007r. *o pomocy osobom uprawnionym do alimentów* (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 808 z późn. zm.);
- 17) Ustawa z dnia 25 października 1991r. *o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej* (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 194);
- 18) Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. *o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „za życiem”* (t.j. Dz. U. z 2020r. poz. 1329.);
- 19) Ustawa z dnia 11 lutego 2016 *o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci* (Dz. U. z 2019 r. poz. 2407.);
- 20) Ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 *o ustalaniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów* (t.j. Dz. U z 2020 r. poz. 1297.)

a także innych ustaw, regulacji i aktów wykonawczych.

1.2 Zgodność z innymi dokumentami strategicznymi

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Gniewkowo na lata 2021-2030 zgodna jest z innymi dokumentami strategicznymi na poziomie europejskim, krajowym, wojewódzkim oraz lokalnym, wśród których wskazać można:

Europa 2020 –Strategia Europa 2020 jest dziesięcioletnią strategią Unii Europejskiej na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia, zapoczątkowaną w 2010 r. Ma ona na celu nie tylko rozwiązanie problemów wynikających z kryzysu, z którego obecnie kraje UE stopniowo wychodzą, ma również pomóc skorygować niedociągnięcia europejskiego modelu wzrostu gospodarczego i stworzyć warunki, dzięki którym będzie on bardziej służył zrównoważonemu i sprzyjającemu włączeniu społecznemu oraz wzrostowi. Ustalono pięć [nadrzędnych celów](#), które UE ma osiągnąć do 2020 roku. Obejmują one zatrudnienie, badania i rozwój, klimat

i energię, edukację, integrację społeczną i walkę z ubóstwem. Strategia zawiera również siedem tzw. [inicjatyw przewodnich](#), w oparciu, o które Unia Europejska i władze państw członkowskich będą nawzajem uzupełniać swoje działania w kluczowych dla Strategii obszarach, takich jak: innowacje, gospodarka cyfrowa, zatrudnienie, młodzież, polityka przemysłowa, ubóstwo i oszczędne gospodarowanie zasobami. Inne instrumenty unijne, takie jak jednolity rynek europejski, budżet UE oraz plan działań zewnętrznych UE również przyczyniają się do realizacji celów Strategii.¹

Narodowa Strategia Integracji Społecznej - dokument przygotowany przez Zespół Zadaniowy ds. Reintegracji Społecznej. Cele pracy nad strategią określono, jako pomoc w procesie włączania się Polski w realizację drugiego z celów Strategii Lizbońskiej UE, stawiającego na modernizację europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi oraz zwalczanie wykluczenia społecznego. Realizacja konkretnych działań prowadzi do następujących efektów:

- a) dostosowania edukacji i szkolenia do wymogów życia i pracy w społeczeństwie opartym na wiedzy,
- b) rozwijania aktywnej polityki zatrudnienia przyczyniającej się do tworzenia większej liczby lepszych miejsc pracy,
- c) modernizacji systemu ochrony socjalnej, w tym systemów emerytalnych i ochrony zdrowia, m.in. w celu zapewnienia ich finansowej stabilności oraz odpowiedniej koordynacji z celami polityki edukacyjnej i polityki zatrudnienia,
- d) wspierania integracji społecznej, aby uniknąć pojawienia się trwale zmarginalizowanej klasy ludzi niezdolnych do funkcjonowania w społeczeństwie opartym na wiedzy.

Cele Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Gniewkowo zgodne są z priorytetami Narodowej Strategii Integracji Społecznej określonymi, jako:

- a) wzrost uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym;
- b) upowszechnienie kształcenia wyższego i jego lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy;
- c) rekompensowanie deficytu rozwoju intelektualnego i sprawnościowego dzieci;
- d) radykalne ograniczenie ubóstwa skrajnego;

---

¹ http://ec.europa.eu/europe2020/europe-2020-in-a-nutshell/index_pl.htm

- e) ograniczenie tendencji do wzrostu różnic dochodowych;
- f) ograniczenie bezrobocia długookresowego;
- g) zmniejszenie bezrobocia młodzieży;
- h) zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród niepełnosprawnych;
- i) zwiększenie liczby uczestników w Aktywnej Polityce Rynku Pracy – ALMP (z ang. Active Labour Market Policy);
- j) upowszechnienie kształcenia ustawicznego;
- k) wydłużenie przeciętnego dalszego trwania życia w sprawności;
- l) powszechne ubezpieczenie zdrowotne;
- m) kobiety i dzieci objęte programami zdrowia publicznego

Raport Polska 2030

Raport stanowi diagnostyczną podstawę dla przygotowywanych na różnych poziomach strategii rozwoju, w tym także strategii rozwiązywania problemów społecznych. Wskazuje następujące wyzwania w perspektywie do roku 2030 : wzrost i konkurencyjność; sytuacja demograficzna; wysoka aktywność zawodowa oraz adaptacyjność zasobów pracy; odpowiedni potencjał infrastruktury; bezpieczeństwo energetyczno-klimatyczne; gospodarka oparta na wiedzy i rozwój kapitału intelektualnego; solidarność i spójność regionalna; poprawa spójności społecznej; sprawne państwo; wzrost kapitału społecznego Polski. Wyróżnionych jest ponadto pięć kluczowych czynników rozwoju kraju w perspektywie 2030 roku: warunki dla szybkiego wzrostu inwestycji, wzrost aktywności zawodowej i mobilności Polaków, rozwój produktywności i innowacyjności, efektywna dyfuzja rozwoju w wymiarze regionalnym i społecznym, wzmocnienie kapitału społecznego i sprawności państwa. W aspekcie rozwoju kapitału społecznego, akcentuje się rosnące znaczenie usieciowienia społeczeństwa, niosące za sobą zmianę dotychczasowych więzi społecznych. Podkreślona jest rola nowoczesnych form komunikacji masowej rewolucjonizujących komunikację publiczną. Zrównoważony rozwój kapitału społecznego wymaga stymulowania wzrostu zaufania społecznego, naprawy infrastruktury instytucjonalnej państwa, stałego zwiększania troski o dobro wspólne, poprawy jakości przestrzeni i debaty publicznej, wspierania aktywności obywatelskiej – indywidualnej oraz zinstytucjonalizowanej, a także zwiększenia roli potencjału kreatywnego i intelektualnego.

Zapisy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Gniewkowo na lata 2021-2030 są spójne z następującymi obszarami strategicznymi przedmiotowego dokumentu:

- I Konkurencyjność i innowacyjność gospodarki

- *Cel – Kapitał Ludzki*

- II Efektywność i sprawność Państwa

- *Cel Kapitał społeczny*

- *Cel Sprawne Państwo*

Strategia Rozwoju Województwa kujawsko pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+ (założenia)

Istotą funkcjonowania i rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego, której finalnie podporządkowane są wszystkie działania podejmowane, prowadzone i wspierane przez Samorząd Województwa, jest zapewnienie jak najwyższej możliwej jakości życia jego mieszkańców. Jakość życia należy tu postrzegać w kategoriach obiektywnych – jako zapewnienie warunków typowych dla regionu funkcjonującego w strukturach wysokorozwiniętego państwa europejskiego, stanowiącego integralną część Unii Europejskiej oraz w kategoriach subiektywnych – jako odpowiedź na aspiracje społeczne i polityczne nowoczesnego społeczeństwa i władz regionu w realiach III dekady XXI wieku, a więc z uwzględnieniem wszelkich dostępnych środków, wiedzy i instrumentów kształtowania jakości życia. Misją rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2021-2030, wywodzącą się z analizy stanu i uwarunkowań rozwoju oraz aspiracji wyrażanych przez społeczeństwo, jak też woli politycznej wyrażanej przez samorządowe władze województwa, co do charakteru tego rozwoju, w największym stopniu oddaje hasło „Człowiek w centrum uwagi”. Jednocześnie w kontekście działań na rzecz kształtowania jak najwyższej jakości życia, nadrzędną ideą Strategii jest „przyspieszenie rozwoju”, czyli dążenie do niwelowania różnic w stanie rozwoju pomiędzy województwem kujawsko-pomorskim a regionami prezentującymi najwyższą jakość życia (poziomem odniesienia są tu nie tylko regiony polskie, ale także europejskie – na tyle, na ile różnice kontekstów rozwojowych pozwalają na porównywanie jakości życia). Przyspieszenie oznacza, więc rozwój szybszy, niż w - 5 - innych regionach, w tych dziedzinach, które są uważane za decydujące dla jakości

życia mieszkańców województwa i będzie realizowane poprzez koncentrację działań w polityce rozwoju województwa dla zapewnienia jak największej ich efektywności. Większość aspektów polityki rozwoju województwa ma charakter ciągły – są przedmiotem każdej kolejnej strategii rozwoju, w której szczegółowe ustalenia w danej dziedzinie są wynikiem aktualnie diagnozowanych i prognozowanych potrzeb, a niektóre zagadnienia są kształtowane w okresach wykraczających poza horyzont czasowy danej strategii. Tę ciągłość planowania rozwoju województwa symbolizuje oznaczenie „+” w tytule Strategii. Założenia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2021-2030.²

Cele Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Gniewkowo zgodne są z celami głównymi oraz celami operacyjnymi powyższego dokumentu:

Cel główny: *„Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo”* oraz celami operacyjnymi powyższego celu głównego:

- 1) Aktywność i włączenie społeczne;
- 2) Rozwój wrażliwy społecznie;
- 3) Zdrowie;
- 4) Kultura, sztuka i dziedzictwo narodowe;
- 5) Sport i aktywność fizyczna;

Cel główny: *„Konkurencyjna gospodarka”* oraz celami operacyjnymi powyższego celu głównego:

- 1) Rozwój przedsiębiorczości;
- 2) Rozwój turystyki;
- 3) Nowoczesny rynek pracy;

Cel główny: *„Dostępna przestrzeń i czyste środowisko”* oraz celami operacyjnymi powyższego celu głównego:

---

1) ² Strategia Rozwoju Województwa kujawsko pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+ (założenia), s. 4-5;

1) Infrastruktura rozwoju społecznego.

2. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ GMINY GNIEWKOWO

2.1 Położenie Gminy, powierzchnia, konkurencyjność

Gmina miejsko-wiejska Gniewkowo jest położona w województwie kujawsko - pomorskim, w wschodniej części powiatu inowrocławskiego. Graniczy od wschodu z gminą Aleksandrów Kujawski (powiat aleksandrowski), od południa z gminą Dąbrowa Biskupia, od południowego zachodu z gminą Inowrocław, od północy z gminą Wielka Nieszawka (powiat toruński), od zachodu z gminą Rojewo.

Ośrodkiem miejskim w Gminie jest miejscowość Gniewkowo, położona w centrum obszaru Gminy. Odległość Gniewkowa od głównych ośrodków miejskich wynosi odpowiednio:

Od Inowrocławia – 16 km

Od Torunia – 25 km

Od Bydgoszczy – 47 km

Mapa nr 1 przedstawia położenie Gminy Gniewkowo na terenie Powiatu Inowrocławskiego:

Źródło: <https://ongeo.pl/geoportal/gniewkowo/dzialki-ewidencyjne>

Położenie Gminy jest bardzo korzystne. Znajduje się pomiędzy dwoma dużymi ośrodkami miejskimi w regionie – Toruniem oraz Inowrocławiem. Miejscowości położone

w Gminie, sąsiadujące z powiatem toruńskim, mają szansę stać się tak zwaną „sypialnią” Torunia.

Na sieć osadniczą Gminy Gniewkowo składa się miasto Gniewkowo oraz 29 miejscowości: Bąbolin, Branno, Buczkowo, Chrząstowo, Dąblin, Gąski, Godzięba, Kaczkowo, Kawęczyn, Kępa Kujawska, Kijewo, Klepary, Lipie, Markowo, Murzynko, Murzynno, Ostrowo, Perkowo, Skalmierowice, Suchatówka, Szadłowice, Szpital, Warzyn, Wielowieś, Wierzbiczany, Wierzchosławice, Więclawice, Zajezerze, Żyroślawice, które skupione są w 23 sołectwach.³

Gmina Gniewkowo zajmuje powierzchnię 17 972 ha. Głównymi kierunkami rozwoju gospodarczego Gminy Gniewkowo jest rolnictwo. Sprzyjają temu czarnoziemy, w miarę korzystne warunki klimatyczne oraz ukształtowanie powierzchni. Większość gospodarstw rolnych stanowią gospodarstwa indywidualne. Do podstawowych form gospodarowania zalicza się produkcję roślinną i hodowlę zwierząt. Istotnym działem gospodarki jest również leśnictwo. Użytki leśne obejmują ¼ powierzchni Gminy. Ponadto na terenie Gminy znajdują się przedsiębiorstwa prowadzące działalność w sektorze usług, produkcji czy przetwórstwa rolno – spożywczego. Gmina Gniewkowo posiada także duży potencjał turystyczny. Wpływ na to ma bliskie położenie od Torunia oraz Inowrocławia; występowanie dużych kompleksów leśnych i obszarów chronionych; niewielki stopień degradacji środowiska naturalnego, zbiorniki wody stojącej i ciekawe obiekty kultury materialnej.

2.2 Sytuacja demograficzna

Z danych uzyskanych z Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, iż 31 grudnia 2019 roku Gminę Gniewkowo zamieszkiwało 14 388 osób, w tym 7 275 kobiet oraz 7 113 mężczyzn. Zestawienie ludności zamieszkującej Gminę Gniewkowo w latach 2015 – 2019 przedstawia *Tabela nr 1*.

Tabela 1: Zestawienie ludności zamieszkującej Gminę Gniewkowo w latach 2015 – 2019

LATA	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba mieszkańców ogółem	14 660	14 576	14 569	14 447	14 388
Liczba kobiet	7 401	7 363	7 361	7 304	7 275

³ Dane Urzędu Miasta w Gniewkowie wg stanu na 14.02.2016 r.

% ludności	50,48%	50,51%	50,53%	50,56%	50,56%
Liczba mężczyzn	7 259	7 213	7 208	7 143	7 113
% ludności	49,52%	49,49%	49,47%	49,44%	49,44%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Głównego Urzędu Statystycznego

Na podstawie powyższych danych można zauważyć, iż liczba mieszkańców Gminy Gniewkowo w latach 2015-2019 rocznie spada. Spadek liczby mieszkańców Gminy od 2015 r. wyniósł 1,8 %. Nie jest to trend odosobniony; stanowi, bowiem jedynie wycinek problemu demograficznego w skali kraju. Dla porównania dla powiatu inowrocławskiego liczba ludności zmniejszyła się o 1,7%. Dla Gminy Gniewkowo wskaźnik ten jest nieznacznie wyższy.

Tabela nr 2 przedstawia liczbę osób w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym w Gminie Gniewkowo w latach 2015 – 2019

Lata	Wiek przedprodukcyjny		Wiek produkcyjny		Wiek poprodukcyjny	
	Liczba osób	(%)	Liczba osób	(%)	Liczba osób	(%)
2015	2737	18,67%	9280	63,30%	2643	18,03%
2016	2678	18,37%	9182	62,99%	2716	18,63%
2017	2640	18,12%	9119	62,59%	2810	19,29%
2018	2577	17,84%	9004	62,32%	2866	19,84%
2019	2561	17,80%	8883	61,74%	2944	20,46%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Głównego Urzędu Statystycznego

Dane zawarte w powyższej tabeli wskazują wyraźnie, iż w Gminie Gniewkowo zachodzą bardzo niekorzystne z punktu widzenia demografii trendy i procesy. W 2019 r. osoby w wieku poprodukcyjnym stanowiły 20,46% społeczeństwa Gminy, natomiast w wieku przedprodukcyjnym tylko 17,8%. Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym w latach 2015-2019 spadła o 6,4%, w wieku produkcyjnym o 4,2%, natomiast liczba mieszkańców Gminy w wieku poprodukcyjnym wzrosła w tym czasie o 11,4%. Jest to negatywny trend świadczący

o starzeniu się społeczeństwa Gminy Gniewkowo. Dla powiatu inowrocławskiego liczba osób w wieku poprodukcyjnym zwiększyła się o 12,6%.

Tabela nr 3 przedstawia strukturę wiekową mieszkańców Gminy Gniewkowo na dzień 31 grudnia 2019 roku.

Grupa wiekowa	Liczba mieszkańców
0-9	1 294
10-19	1 557
20-29	1 882
30-39	2 265
40-49	2 133
50-59	1 791
60-69	1 898
70+	1 568

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Głównego Urzędu Statystycznego

Najliczniejszą grupą wiekową mieszkańców Gminy Gniewkowo w 2019 roku były osoby w wieku 30-39 lat. Drugą pod względem liczebności grupą osób byli mieszkańcy w wieku 40-49. Podkreślić należy fakt, iż mieszkańców w wieku 60-69 oraz 70+ jest zdecydowanie więcej niż w wieku 0-9 oraz 10-19. Przy czym należy zakładać, że w kolejnych latach ta dysproporcja będzie jeszcze większa.

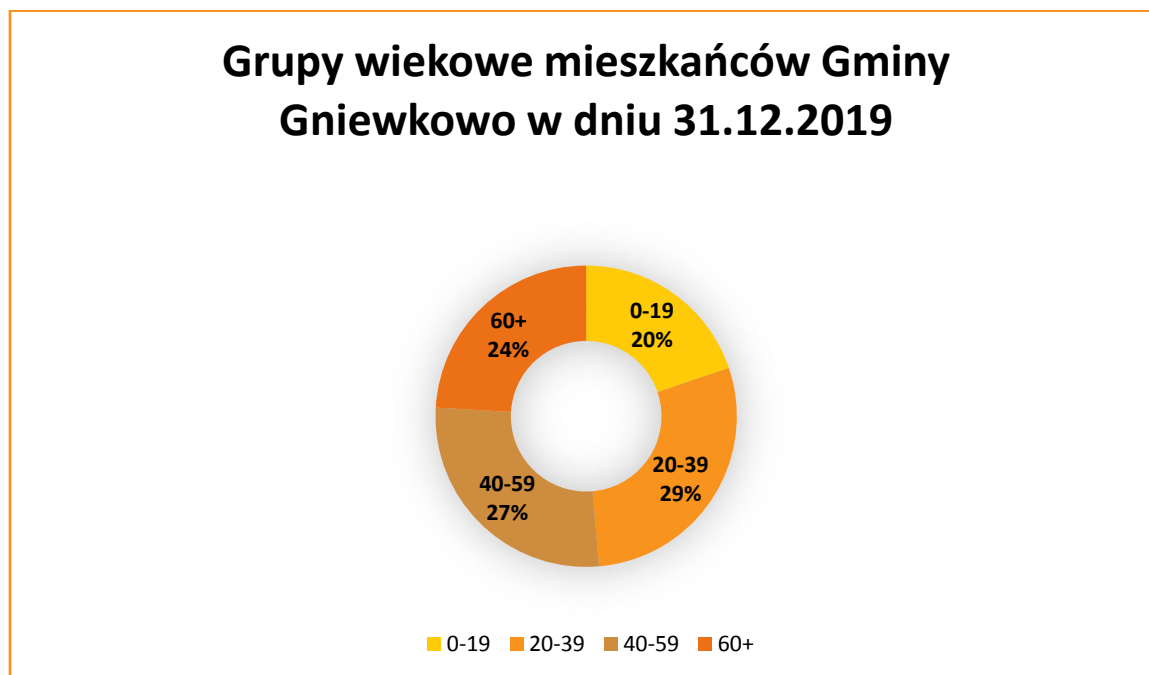
Tabela nr 4 przedstawia strukturę wiekową mieszkańców Gminy Gniewkowo w latach 2015 – 2019.

Przedział wiekowy	Lata	Liczba mieszkańców	% ogółu	Trend
0-19	2015	3092	21,09%	
	2016	3024	20,75%	
	2017	2970	20,39%	
	2018	2888	19,99%	
	2019	2851	19,82%	
20-39	2015	4492	30,64%	
	2016	4407	30,23%	
	2017	4331	29,73%	
	2018	4264	29,51%	
	2019	4147	28,82%	
40-59	2015	3964	27,04%	
	2016	3951	27,11%	
	2017	3966	27,22%	
	2018	3915	27,10%	
	2019	3924	27,27%	
60+	2015	3112	21,23%	
	2016	3194	21,91%	
	2017	3303	22,67%	
	2018	3380	23,40%	
	2019	3466	24,09%	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Głównego Urzędu Statystycznego

Na podstawie danych zawartych w powyższej tabeli można zauważyć, iż w latach 2015-2019 na terenie Gminy Gniewkowo zachodziły niekorzystne z demograficznego punktu widzenia procesy i trendy. Liczba najmłodszych mieszkańców Gminy (do 19 roku życia) zmniejszyła się w tym okresie o 1,27% przy jednoczesnym wzroście liczby osób najstarszych o 2,86%. Świadczy to o stopniowym starzeniu się społeczeństwa w tej Gminie, co w dłuższej perspektywie może nieść za sobą określone negatywne skutki gospodarcze i społeczne. Przy dalszym utrzymywaniu się tego trendu należy położyć szczególny nacisk na ograniczanie tego negatywnego zjawiska.

Wykres nr 1 przedstawia poszczególne grupy wiekowe wśród mieszkańców Gminy Gniewkowo w dniu 31 grudnia 2019 roku.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Głównego Urzędu Statystycznego

Najliczniejszą grupą mieszkańców Gminy Gniewkowo na koniec 2019 roku były osoby w wieku 20-39 lat. Drugą, co do liczebności grupę stanowiły osoby w wieku 40-59 lat.

Tabela nr 5 przedstawia procentową liczbę urodzeń i zgonów w przeliczeniu na każde 1000 mieszkańców w Gminie Gniewkowo w latach 2015 – 2019.

Lata	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców
2015	8,75	10,86	-2,10
2016	8,28	9,65	-1,37
2017	8,78	10,02	-1,24
2018	7,99	12,75	-4,76
2019	8,13	9,80	-1,67

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Głównego Urzędu Statystycznego

Przyrost naturalny w Gminie Gniewkowo od 2015 roku jest ujemny. W 2015 r. wyniósł – 2,10. W kolejnych latach sytuacja uległa lekkiej poprawie, jednak w 2018 r. wskaźnik przyrostu naturalnego osiągnął rekordowo współczynnik -4,76. Jest to bardzo niepokojący wynik, mimo iż w 2019 wyniósł już – 1,67. Należy jednak spodziewać się, że w kolejnych latach współczynnik przyrostu naturalnego będzie, co raz mniejszy.

Wskaźnik obciążenia demograficznego ma za zadanie ukazanie stosunku liczby ludności w wieku przed i poprodukcyjnym do liczby ludności w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym.

W tabeli nr 6 wskazano wskaźnik obciążenia demograficznego dla Gminy Gniewkowo w latach 2015 – 2019.

Lata	Liczba osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym
2015	58,0	96,6	28,5
2016	58,7	101,4	29,6
2017	59,5	106,4	30,8
2018	60,5	111,2	31,8
2019	62,0	115,0	33,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Głównego Urzędu Statystycznego

Na podstawie danych przedstawionych powyżej można zauważyć, iż społeczeństwo Gminy Gniewkowo starzeje się – wzrasta zarówno liczba osób w wieku poprodukcyjnym na każde 100 osób w wieku przedprodukcyjnym (wzrost o 18,4 osoby), jak i osób w wieku poprodukcyjnym na każde 100 osób w wieku produkcyjnym (wzrost o 4,6 osoby).

Tabela nr 7 prezentuje wskaźniki dotyczące współczynnika obciążenia demograficznego osobami starszymi oraz tzw. „wskaźnik starości” Gminy Gniewkowo w latach 2015-2019

Lata	Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi	Wskaźnik starości
2015	21,0	14,7
2016	22,0	15,3
2017	23,1	15,9
2018	23,8	16,4
2019	24,8	17,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Głównego Urzędu Statystycznego

Z danych przedstawionych powyżej wynika, że odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w ogólnej liczbie ludności Gminy Gniewkowo corocznie rośnie. W 2019 roku wynosił już 17,0.

Wnioski

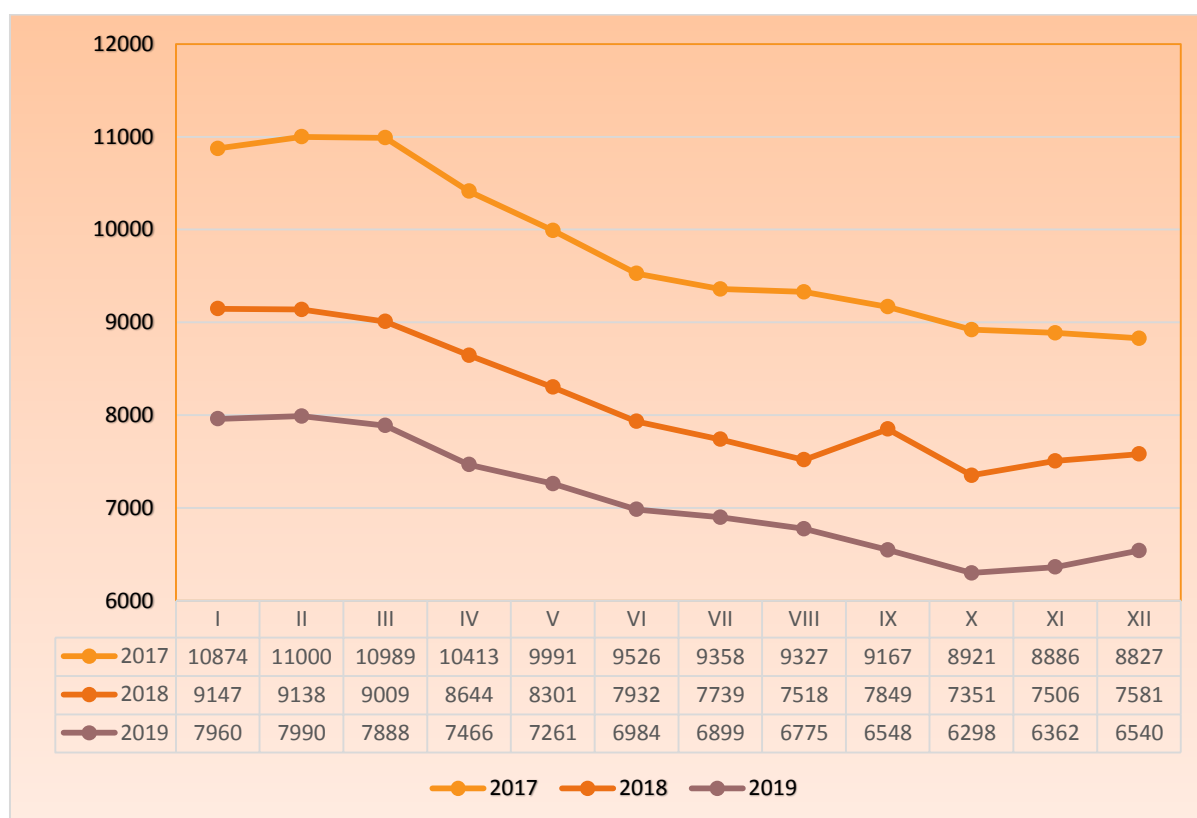
Przyrost osób w wieku poprodukcyjnym jest większy niż osób młodych, w wieku przedprodukcyjnym. Trendy w strukturze wieku ludności Gminy Gniewkowo są niestety niekorzystne z demograficznego oraz gospodarczego punktu widzenia funkcjonowania tej jednostki samorządu terytorialnego. Istnieje realne zagrożenie, iż w przypadku dalszego trwania pokazanych w powyższych zestawieniach procesów, a także przy odpływie młodych mieszkańców z Gminy do większych i bardziej atrakcyjnych pod względem zatrudnienia i zamieszkania ośrodków miejskich, społeczeństwo tej jednostki będzie stopniowo się starzało oraz wyludniało. Może to z kolei wpłynąć na zapotrzebowanie w realizacji usług społecznych skierowanych do środowiska osób starszych i niesamodzielnych – takich jak usługi opiekuńcze, rehabilitacyjne, pomoc w codziennych domowych czynnościach czy aktywizacja i animacja społeczna.

Niezbędna jest w kolejnych latach polityka gospodarcza i społeczna Gminy, skierowana z jednej strony na aktywne wspieranie osób młodych atrakcyjną ofertą w zakresie warunków życia, zatrudnienia oraz prorodzinnej polityki rodzinnej, uwzględniającej potrzeby i korzyści osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym, wspieranie dzieci i młodzieży, a także wspieranie funkcji rodziny, jako podstawowej i kluczowej jednostki społecznej, z drugiej strony natomiast ukierunkowana na wspieranie i integrację środowiska osób starszych.

2.3 Gospodarka i rynek pracy

Na terenie powiatu inowrocławskiego, w dniu 31 grudnia 2019 w ewidencji osób bezrobotnych, pozostawało 6540 osób. Liczba ta była niższa o 1041 osób w stosunku do roku 2018. Spadek wyniósł, więc 15,9 %.

Wykres nr 2 liczba osób bezrobotnych w powiecie inowrocławskim w latach 2017-2019 z podziałem na poszczególne miesiące.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych otrzymanych z PUP w Inowrocławiu

Zjawisko bezrobocia na terenie powiatu inowrocławskiego jak i Gminy Gniewkowo rokrocznie spada. W powiecie inowrocławskim można zauważyć tendencję do spadków bezrobocia w marcu, po czym od października odnotowuje się delikatny wzrost.

Tabela nr 8 przedstawia poziom stopy bezrobocia w powiecie inowrocławskim w latach 2015-2019.

Lata	Stopa bezrobocia
2015	18,1%
2016	17,1%
2017	14,4%
2018	12,5%
2019	10,9%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych otrzymanych z PUP w Inowrocławiu

Od 2015 roku bezrobocie w powiecie inowrocławskim spadło o 7,2 punkty procentowe. W Polsce w 2015 r stopa bezrobocia wynosiła 9,8% natomiast w 2019 roku 5,1%. Spadek bezrobocia w powiecie inowrocławskim jest wypadkową spadku bezrobocia w kraju. Niemniej jednak dla powiatu inowrocławskiego stopa bezrobocia jest dwukrotnie wyższa niż dla całego kraju.

Tabela nr 9 przedstawia liczbę osób bezrobotnych w Gminie Gniewkowo w latach 2015 – 2019.

Lata	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
2015	1001	466	535
2016	969	449	520
2017	888	376	512
2018	771	285	486
2019	615	236	379

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych otrzymanych z PUP w Inowrocławiu

Z Tabeli powyżej wynika, że liczba osób bezrobotnych w 2019 roku spadła o 38,6%. Liczba bezrobotnych mężczyzn spada o 49%, natomiast liczba bezrobotnych kobiet spadła o 29%. Spadek liczby osób bezrobotnych należy odczytywać jako pozytywny trend, który jest także związany z tendencją w całym kraju. Niemniej jednak w bardzo wolnym tempie spada liczba bezrobotnych wśród kobiet i temu zjawisku należałoby się przyjrzeć.

Tabela nr 10 przedstawia wybrane kategorie osób bezrobotnych w Gminie Gniewkowo w latach 2015-2019.

Kategoria	Lata	Liczba osób	% ogółu	Trend
Ogółem	2015	1001	100%	-
	2016	969	100%	
	2017	888	100%	
	2018	771	100%	
	2019	615	100%	
Zamieszkali na wsi	2015	550	54,9%	
	2016	524	75,3%	
	2017	481	54,2%	
	2018	399	51,8%	
	2019	302	49,1%	
W tym posiadający gospodarstwo rolne	2015	5	0,5%	
	2016	6	06%	
	2017	11	1,2%	
	2018	8	1%	
	2019	4	0,7%	
Bez kwalifikacji zawodowych	2015	416	41,6%	STAŁY
	2016	421	43,4%	
	2017	364	41%	
	2018	316	41%	
	2019	247	40,2%	
Bez doświadczenia zawodowego	2015	180	18%	
	2016	176	18,2%	
	2017	153	17,2%	
	2018	121	15,7%	
	2019	88	14,3%	
Kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka	2015	147	14,7%	
	2016	154	15,9%	
	2017	155	17,5%	
	2018	139	18%	
	2019	130	21,1%	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych otrzymanych z PUP w Inowrocławiu

Na podstawie powyższych danych największą grupę osób bezrobotnych stanowią osoby zamieszkujące na wsi oraz bez kwalifikacji zawodowych. O ile tendencja osób bezrobotnych mieszkających na wsi jest malejąca, o tyle osób bez kwalifikacji zawodowych jest na stałym poziomie około 41%. Jest to niepokojące zjawisko i należałoby podjąć działania, które zmierzałyby do zredukowania tej kategorii osób bezrobotnych. Zauważalna jest także wyraźna tendencja wzrostowa wśród osób bezrobotnych kobiet, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka. To zjawisko również wymaga obserwacji i należałoby wskazać jego przyczyny.

Tabela nr 11 przedstawia kategorię osób bezrobotnych w szczególnej sytuacji na rynku pracy w Gminie Gniewkowo w latach 2015-2019.

Kategoria	Lata	Liczba osób	% ogółu	Trend
Ogółem	2015	1001	100%	-
	2016	969	100%	
	2017	888	100%	
	2018	771	100%	
	2019	615	100%	
Do 30 roku życia	2015	314	31,4%	STAŁY
	2016	281	29%	
	2017	255	28,7%	
	2018	217	28,1%	
	2019	174	28,3%	
W tym do 25 roku życia	2015	165	16,5%	
	2016	152	15,7%	
	2017	136	15,3%	
	2018	91	11,8%	
	2019	83	13,5%	
Długotrwale bezrobotni	2015	577	57,6%	
	2016	551	56,9%	
	2017	495	55,7%	
	2018	431	55,9%	
	2019	335	54,5%	
Powyżej 50 roku życia	2015	220	22%	
	2016	199	20,5%	
	2017	167	18,8%	
	2018	149	19,3%	
	2019	110	17,9%	
Niepełnosprawni	2015	24	2,4%	
	2016	30	3%	
	2017	22	2,5%	
	2018	20	2,6%	
	2019	23	3,7%	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych otrzymanych z PUP w Inowrocławiu

Na podstawie powyższych danych wynika, że najliczniejszą grupę osób bezrobotnych stanowią osoby długotrwale bezrobotne. W ostatnich latach obserwuje się trend spadkowy, jednak długotrwale bezrobotni w dalszym ciągu stanowią ponad 50% wszystkich osób bezrobotnych. Jest to bardzo niepokojące zjawisko. Należałoby skupić się na działaniach, niwelujących to zjawisko. W Gminie Gniewkowo wzrasta liczba osób bezrobotnych wśród osób niepełnosprawnych. Co prawda jest to niewielki odsetek wszystkich osób bezrobotnych, jednak należałoby się przyjrzeć sytuacji osób niepełnosprawnych w Gminie.

Tabela nr 12 przedstawia kategorię osób bezrobotnych z podziałem na wiek w Gminie Gniewkowo w latach 2015-2019.

Rok	2015		2016		2017		2018		2019	
Wiek	Liczba osób	Udział procentowy	Liczba osób	Udział procentowy	Liczba osób	Udział procentowy	Liczba osób	Udział procentowy	Liczba osób	Udział procentowy
Ogółem liczba bezrobotnych	1001	100%	969	100%	888	100%	771	100%	615	100%
18-24	165	16,48%	152	15,69%	136	15,32%	91	11,80%	93	15,12%
25-34	317	31,67%	291	30,03%	268	30,18%	264	34,24%	196	31,86%
35-44	215	21,48%	233	24,05%	238	26,80%	192	24,90%	173	28,14%
45-54	158	15,78%	152	15,68%	142	16,00%	134	17,38%	86	13,98%
55-59	98	9,79%	99	10,22%	80	9,00%	62	8,04%	47	7,64%
60 lat i więcej	48	4,80%	42	4,33%	24	2,70%	28	3,64%	20	3,26%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych otrzymanych z PUP w Inowrocławiu

Na podstawie powyższej tabeli zdecydowanie widać, że najwięcej osób jest wśród osób w wieku 25-34 lat. Trend wzrostowy osób bezrobotnych jest wyraźnie widoczny w grupie osób w wieku 35-44 lata. W 2015 r. osoby bezrobotne w wieku 35-44 stanowiły 21,48% natomiast 5 lat później już 28,14%. Jest to dość duży wzrost. Teoretycznie w tej kategorii wiekowej bezrobocie powinno spadać, gdyż jest to wiek, w którym rozwija się zawodowo.

Tabela nr 13 przedstawia wykaz zarejestrowanych osób bezrobotnych w Gminie Gniewkowo według poziomu wykształcenia w latach 2015-2019:

Rok	2015	2016	2017	2018	2019
Wykształcenie					
Ogółem liczba bezrobotnych	1001	969	888	771	615
Wyższe	42	44	37	45	35
Policealne i średnie	163	167	177	154	128
Średnie ogólnokształcące	86	86	83	76	71
Zasadnicze zawodowe	363	331	299	249	199
Gimnazjalne/ podstawowe	347	341	292	247	182

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych otrzymanych z PUP w Inowrocławiu

Tabela nr 14 przedstawia procentowy udział zarejestrowanych osób bezrobotnych w Gminie Gniewkowo według poziomu wykształcenia w latach 2015-2019:

Rok	2015	2016	2017	2018	2019
Wykształcenie					
Wyższe	4,20%	4,50%	4,20%	5,84%	5,69%
Policealne i średnie	16,28%	17,20%	19,90%	19,97%	20,81%
Średnie ogólnokształcące	8,59%	8,90%	9,30%	9,86%	11,55%
Zasadnicze zawodowe	36,26%	34,20%	33,70%	32,29%	32,36%
Gimnazjalne/ podstawowe	34,67%	35,20%	32,90%	32,04%	29,59%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych otrzymanych z PUP w Inowrocławiu

Dane przedstawione w powyższych tabelach wskazują, że najwięcej osób bezrobotnych jest z wykształceniem zasadniczym zawodowym (32,36% w 2019r) oraz gimnazjalnym i podstawowym (29,59% w 2019r). Jednak można także zauważyć, że w porównaniu z 2015 rokiem odsetek osób bezrobotnych z wykształceniem zasadniczym zawodowym zmniejszył

się o 3,9 punkty procentowe, natomiast z wykształceniem gimnazjalnym i zawodowym aż o 5,1 punkty procentowe. Natomiast od 2015 r. wzrasta liczba osób bezrobotnych z wykształceniem policealnym i średnim (wzrost o 3,8 punkty procentowe od 2015r.) oraz z wykształceniem średnim ogólnokształcącym (wzrost o 2,9 punkty procentowe w stosunku do 2015 roku).

Tabela nr 15 przedstawia wykaz zarejestrowanych osób bezrobotnych w Gminie Gniewkowo według stażu dotychczasowej pracy w latach 2015-2019:

Rok	2015	2016	2017	2018	2019
Staż pracy					
Ogółem liczba bezrobotnych	1001	969	888	771	615
Do 1 roku	156	165	153	126	92
1-5 lat	245	254	244	225	159
5-10 lat	171	155	141	123	116
10-20 lat	171	162	174	147	121
23-30 lat	88	89	65	62	55
30 lat i więcej	51	36	25	19	16
Bez stażu	119	108	86	69	56

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych otrzymanych z PUP w Inowrocławiu

Tabela nr 16 przedstawia procentowy udział zarejestrowanych osób bezrobotnych w Gminie Gniewkowo według stażu dotychczasowej pracy w latach 2015-2019:

Rok	2015	2016	2017	2018	2019
Staż pracy					
Do 1 roku	15,6%	17%	17,2%	16,3%	15%
1-5 lat	24,5%	26,2%	27,5%	29,2%	24%
5-10 lat	17,1%	16%	15,9%	16%	18,2%
10-20 lat	17,1%	16,7%	19,6%	19%	17,9%
23-30 lat	8,8%	9,2%	7,3%	8%	9%
30 lat i więcej	5,1%	3,7%	2,8%	2,5%	2,6%
Bez stażu	11,9%	11,1%	9,7%	8,9%	9,1%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych otrzymanych z PUP w Inowrocławiu

Z powyżej przedstawionych danych wynika, iż najliczniejszą grupę wśród bezrobotnych w Gminie Gniewkowo w latach 2015 -2019 stanowiły osoby posiadające staż pracy w przedziale 1-5 lat. Udział tych osób oscyluje około 24%. Widoczny jest znaczny spadek

wśród bezrobotnych ze stażem 30 lat i więcej. W roku 2019 r. ze stażem pracy 30 lat i więcej było 56 osób, co stanowi 2,6% wszystkich bezrobotnych.

2.4 System edukacji dzieci i młodzieży

Ważną instytucją, która ma wpływ na rozwój dzieci i młodzieży jest szkoła. Jest to drugie miejsce po domu rodzinnym, które kształtuje przyszłe pokolenia. Przygotowuje dziecko do tego, aby stało się człowiekiem dorosłym, odpowiedzialnym, zdolnym do uczestnictwa w życiu społecznym. Pierwszym etapem edukacji jest przedszkole. Najmłodszy mieszkańcy Gminy na tym etapie zaczynają nawiązywać nowe kontakty i uczą się funkcjonować w społeczeństwie. Na terenie Gminy Gniewkowo funkcjonuje jedno przedszkole samorządowe w Gniewkowie z oddziałami terenowymi oraz 2 przedszkola niepubliczne.

Tabela 17 Przedstawia liczbę uczniów w placówkach przedszkolnych w Gminie Gniewkowo na przełomie lat 2015-2019

Nazwa placówki	2015	2017	2019
	Liczba uczniów	Liczba uczniów	Liczba uczniów
Samorządowe przedszkole G-wo	238	264	255
Niepubliczne przedszkole Parowozik	24	28	40
Niepubliczne przedszkole w Gąskach	17	16	12
Niepubliczne przedszkole Tulinek	0	0	2
Oddział przedszkolny w Wierzchosławicach	51	59	64
Oddział przedszkolny w Szadłowicach	26	31	25
Oddział przedszkolny w Kijewie	24	20	19
Oddział przedszkolny w Murzynie	10	16	19
RAZEM	390	434	436

Źródło: Opracowanie własne pracowników MGOPS w Gniewkowie

Jak wynika z powyższych danych liczba dzieci w przedszkolach na przestrzeni lat od 2015 roku wzrosła o 12% w stosunku do roku 2019.

Obowiązkowy etap edukacji w Polsce zaczyna się w wieku 6 lat w szkole podstawowej. Jest to miejsce, w którym dzieci uczą się systematyczności, nawiązują długotrwałe relacje i przyjaźni, uczą się podstawowych norm społecznych. Jest to jeden

z najważniejszych etapów w rozwoju dziecka. Na terenie Gminy funkcjonuje 7 publicznych placówek. Rozkład Uczniów w szkołach podstawowych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 18 Przedstawia liczbę uczniów szkół podstawowych w Gminie Gniewkowo na przełomie lat 2015-2019

Nazwa placówki	2015	2017	2019
	Liczba uczniów	Liczba uczniów	Liczba uczniów
Szkoła Podstawowa Nr 1w Gniewkowie	682	933	719
Szkoła Podstawowa w Wierzchoławicach	128	138	160
Szkoła Podstawowa w Szadłowicach	88	73	73
Szkoła Podstawowa w Kijewie	64	62	61
Szkoła Podstawowa w Murzynie	39	38	41
Szkoła Podstawowa Nr 2 w G-wie /do 2017 r Gimnazjum/	402	0	51
Niepubliczna Szkoła podstawowa w Gąskach /do 30.06.2020/ Obecnie publiczna	68	106	90
Razem	1471	1350	1195

Źródło: Opracowanie własne pracowników MGOPS w Gniewkowie

Jak wynika z powyższych danych liczba dzieci w szkołach podstawowych w roku szkolnym 2015 zmalała o 19% w stosunku roku 2019.

Na terenie Gminy funkcjonuje także Branżowa Szkoła I Stopnia. W roku szkolnym 2019/2020 uczęszczało do niej 98 uczniów.

Podczas posiedzeń Zespołu ds. opracowania dokumentu Strategii rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Gniewkowo na lata 2021-2030, wskazano, że najczęściej występującymi problemami wśród uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych były problemy opiekuńczo – wychowawcze np. absencja szkolna, wybryki chuligańskie, przemoc i zachowania agresywne nieletnich wobec rówieśników, alkoholizm w rodzinie, uzależnienia od komputera, telewizji, gier elektronicznych i Internetu, zaniedbywania przez rodziców i opiekunów, przemoc w rodzinie wobec nieletnich.

Gmina podejmuje działania, które mają wpływać na rozwój dzieci i ich zainteresowań. Zajęcia dla dzieci prowadzi MGOKSiR i są to m.in. sensoplastyka – zajęcia dla dzieci w wieku od 1,5 roku do 8 lat; Akademia Sportu – zajęcia koordynacyjno – ruchowe, prowadzone przez wykwalifikowanych instruktorów dla dzieci w wieku od 4 do 10 lat; Cheerleaders – sekcja tańca sportowego z elementami gimnastyki sportowej – uczestniczkami są dziewczynki w wieku od 7 lat; Mały Artysta – zajęcia stricte poświęcane działaniom artystycznym –

zarówno o charakterze plastycznym, jak i technicznym; Zespół Pieśni i tańca – w zajęciach związanych z muzyką i tańcem ludowym – kujawskim. Na wspomniane wyżej zajęcia łącznie uczestniczy około 250 dzieci.

2.5 Zasoby mieszkaniowe

Poniżej w tabeli przedstawiono zasoby mieszkaniowe w Gminie Gniewkowo w latach 2015-2019

Tabela 19: Liczba budynków w Gminie Gniewkowo w latach 2015-2019.

Rok	2015	2016	2017	2018	2019
Budynki mieszkalne w gminie	1890	1896	1908	1928	1965

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS.

Z przedstawionych danych wynika, że rok rocznie wzrasta liczba budynków mieszkalnych w Gminie. Od roku 2015 liczba budynków mieszkalnych wzrosła o 4%.

Tabela 20: mieszkania wyposażone w podstawową instalację techniczną.

MIASTO			WIEŚ		
Wyposażone w wodociąg	Wyposażone w łazienkę	Wyposażone w C.O.	Wyposażone w wodociąg	Wyposażone w łazienkę	Wyposażone w C.O.
2015			2015		
98,5%	88,1%	76,7%	96,0%	84,6	69,5%
2016			2016		
98,5	88,3	76,9	96,0%	84,7%	69,6%
2017			2017		
98,6%	88,3%	77,1%	96%	84,7%	69,7%
2018			2018		
98,6%	88,4%	77,1%	96,1%	84,8%	69,9%
2019			2019		
Ludność korzystająca z wodociągów	Ludność korzystająca z kanalizacji	Ludność korzystająca z instalacji gazowej	Ludność korzystająca z wodociągów	Ludność korzystająca z kanalizacji	Ludność korzystająca z instalacji gazowej
100%	95,3%	64,6%	99,9%	29,9%	16,4%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS.

Na podstawie powyższej tabeli można ocenić standard mieszkań na terenie Gminy. Wyposażenie w wodociąg, łazienkę oraz system centralnego ogrzewania do 2018 roku ulegał znikomej poprawie. W 2019 roku zmienił się sposób przedstawianych danych w bazie GUS. Zaczęto wskazywać na ludność korzystającą z wodociągów, ludność korzystającą

z kanalizacji oraz ludność korzystającą z instalacji gazowej. Z tych danych wynika, iż zaledwie 29,9 % mieszkańców wsi korzysta z kanalizacji.

Tabela 21: Wskaźnik przeciętnej powierzchni jednego mieszkania w Gminie Gniewkowo

Lata	przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania	przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę	przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie
2015	67,2	21,2	3,17
2016	67,2	21,4	3,59
2017	67,3	21,5	3,13
2018	67,5	21,9	3,09
2019	67,7	22,2	3,06

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS.

Analizując przedstawione powyżej wyniki stwierdzić niewielki wzrost przeciętnej powierzchni użytkowej na 1 mieszkanie. Powoduje to zmniejszenie przeciętnej liczby osób na 1 mieszkanie oraz wzrost przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkania na 1 osobę.

Tabela 22: Zasoby mieszkaniowe w Gminie Gniewkowo.

OGÓŁEM		MIASTO		WIEŚ	
Liczba mieszkań	Powierzchnia użytkowa	Liczba mieszkań	Powierzchnia użytkowa	Liczba mieszkań	Powierzchnia użytkowa
2015		2015		2015	
4 618	310 185	2 467	150 344	2 151	159 841
2016		2016		2016	
4 637	311 766	2 479	151 331	2 158	160 435
2017		2017		2017	
4657	313 418	2 493	152 201	2 164	161 217
2018		2018		2018	
4678	315 939	2 500	153 062	2 178	162 877
2019		2019		2019	
4706	318 778	2 515	154 176	2 191	164 602

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS.

Na podstawie danych przedstawionych powyżej stwierdzić należy wzrost wszystkich zasobów mieszkaniowych w mieście oraz na wsi w latach 2015-2019. Liczba mieszkań w mieście od 2015 roku wzrosła o 1,95% natomiast na wsi wzrosła o 1,86%.

Tabela 23: Liczba składanych wniosków o mieszkania wraz z liczbą wniosków rozpatrzonych pozytywnie.

Lata	Liczba złożonych wniosków	Liczba wniosków rozpatrzonych pozytywnie
2015	44	4
2016	58	2
2017	38	2
2018	51	2
2019	40	3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych otrzymanych z M-GOPS w Gniewkowie.

Z powyższej tabeli wynika, że zasób mieszkaniowy Gminy jest niewystarczający w stosunku do potrzeb. W 2018 roku zaledwie 4% złożonych wniosków zostało rozpatrzonych pozytywnie. W 2019 roku sytuacja uległa niewielkiej poprawie, gdyż 7,5% wniosków zostało rozpatrzonych pozytywnie, jednak w tym roku zostało także złożonych mniej wniosków. Na terenie Gminy nie ma mieszkań chronionych i treningowych.

2.6 Bezpieczeństwo Publiczne

Za bezpieczeństwo w Gminie odpowiada Komisariat Policji w Gniewkowie. Porządku publicznego pilnuje łącznie 18 funkcjonariuszy.

Tabela nr 24 przedstawia wykaz przestępstw i wykroczeń odnotowanych w Gminie Gniewkovo w latach 2015-2019

Rodzaje przestępstw	2015	2017	2019
przestępstwa kryminalne	157	80	91
przestępstwa gospodarcze	11	12	20
zabójstwa	0	0	0
uszkodzenia ciała	7	1	3
bójki pobicia	3	0	1
kradzież rzeczy	40	7	19
kradzieże samochodów	5	1	0
włamania	38	16	7
uszkodzenia rzeczy	6	5	4
nietrzeźwi kierujący	14	26	15
przestępstwa narkotykowe	3	8	3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych otrzymanych z M-GOPS w Gniewkowie.

Z powyższych danych wynika, że znacząco spadła liczba przestępstw kryminalnych, kradzieży rzeczy oraz włamań na terenie Gminy. Można stwierdzić, iż bezpieczeństwo uległo znacznej poprawie od roku 2015.

Policja prowadzi także akcje prewencyjne, które mają zapewnić większe bezpieczeństwo mieszkańców. Do tych działań należą m.in. Bezpieczne Wakacje , Bezpieczna droga do Szkoły, Niechroniony Uczestnik ruchu Drogowego, Akcja Bezdomny, Dzielnicowy Bliżej Nas, Akcja Stroik, Akcja Choinka, Akcje Bezpieczny Weekend, Akcja Powroty, Trzeźwy Poranek.

2.7 Działalność organizacji pozarządowych

Organizacje pozarządowe to tzw. „trzeci sektor”, to podmioty, które nie należą do jednostek administracji publicznej (rządowej i samorządowej) i nie są nastawione na zysk. Ich działania skierowane są do ogółu społeczeństwa, zaspokajają potrzeby mieszkańców we wszystkich dziedzinach życia. Organizacje pozarządowe są przejawem społecznej aktywności, zazwyczaj stanowią wyraz oddolnych inicjatyw obywateli. Zwracają uwagę na problemy społeczne. Taki przejaw aktywności społecznej jest impulsem do wielu zmian chociażby o zasięgu lokalnym⁴.

Niestety podczas obrad Zespołu do opracowania Strategii wskazywano na niską aktywność mieszkańców Gminy. Brak zaangażowania w życie społeczne i publiczne. Na terenie Gminy funkcjonuje stosunkowo niewiele aktywnych organizacji pozarządowych. Działalność w podmiotach non profit sprowadza się głównie do klubów i organizacji sportowych. W ostatnim czasie popularność zyskują także Koła Gospodyń Wiejskich, których działających na terenie Gminy jest 8.

---

⁴ N. Wasik, *Rola organizacji pozarządowych w społeczeństwie obywatelskim*, <http://szturm.com.pl/index.php/miesiecznik/item/1037-norbert-wasik-rola-organizacji-pozarządowych-w-społeczeństwie-obywatelskim>, (dostęp 05.11.2020 r.)

Tabela 25: Liczba organizacji pozarządowych, z którymi współpracowała Gmina Gniewkowo oraz środki przekazane organizacjom pozarządowym na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej w latach 2015 – 2019

	2015	2016	2017	2019
Liczba organizacji pozarządowych, z którymi Współpracowano	9	8	11	10
Wartość przekazanych dotacji dla organizacji pozarządowych	235 000	235	227 000	250 000

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych otrzymanych od M-GOPS W Gniewkowie.

Jak wynika z powyższej tabeli na przełomie lat 2015-2017 tylko 8 organizacji pozarządowych realizowało wspólne zadania z Gminą. W 2019 organizacji, które podjęły się realizacji zadań zleconych przez Gminę było 10, co jest bardzo pozytywnym sygnałem.

2.8 Diagnoza sytuacji osób niepełnosprawnych

Definicja wykluczenia lub marginalizacji, odnosi się do sytuacji, w której jednostki zostają pozbawione, możliwości uczestnictwa w życiu społecznym. Pojawienie się pojęcia wykluczenia społecznego jest następstwem spowodowanym przez osoby, które pomimo formalnego braku przeszkód, są faktycznie odizolowane od możliwości uczestnictwa w wielu aspektach życiowych. Wiąże się to z brakiem umiejętności korzystania z przysługujących im uprawnień, brakiem świadomości ich istnienia i brakiem dostępu do dóbr, które sprawiają, że pełne uczestnictwo w życiu społecznym jest realne.⁵

Osoby niepełnosprawne stanowią dużą część społeczeństwa w Polsce. Ta grupa społeczna skazana jest na wiele utrudnień w codziennym funkcjonowaniu. Wiąże się to m.in. z występowaniem barier architektonicznych w miejscu zamieszkania oraz w budynkach użyteczności publicznej. Istotna jest także problematyka edukacji osób niepełnosprawnych od chwili urodzenia do ukończenia nauki w ramach posiadanych predyspozycji i możliwości. Na tej płaszczyźnie zauważalne jest niedoinwestowanie poradni zdrowia, przedszkoli, szkół i innych miejsc użyteczności publicznej. Niepełnosprawni spotykają się również z problemami społecznymi, które wiążą się z trudnościami akceptacji samego siebie i swoich schorzeń oraz z brakiem zrozumienia ze strony innych osób.

⁵ M. Łojkowska, System pomocy rodzinom zagrożonym wykluczeniem społecznym w Polsce, <https://interwencjaprawna.pl/docs/system-pomocy-rodzinom-zagrozonym.pdf>, (dostęp: 15.11.2019r.)

W ostatnich latach podejmuje się działania, które zmierzają do likwidacji barier architektonicznych i poprawy funkcjonowania osób niepełnosprawnych w życiu społecznym. Duże wsparcie oferowane jest przez placówki, tj.: domy pomocy społecznej, ośrodki wsparcia, dzienne domy pomocy, rodzinne domy pomocy, warsztaty terapii zajęciowej, a także organizacje pozarządowe.

Tabela 26: Liczba rodzin, którym MGOPS w Gniewkowie w latach 2015-2019 przyznał świadczenia z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności.

Lata	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba rodzin	227	211	195	180	174

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z MGOPS w Gniewkowie.

Tabela 27: Zasiłki okresowe i pielęgnacyjne przyznane przez MGOPS w Gniewkowie dla osób niepełnosprawnych w latach 2015-2019.

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
Zasiłek okresowy z tytułu niepełnosprawności					
Liczba osób	51	42	52	49	46
Kwota świadczeń	61 979	66 962	66 098	50 079	46 900
Zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka					
Liczba świadczeń	1 111	1 023	915	815	849
Kwota świadczeń	169 983	159 519	139 995	128 811	160 846
Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 lat o znacznym stopniu niepełnosprawności					
Liczba świadczeń	3 299	3 120	3 005	2 951	2 893
Kwota świadczeń	504 747	477 360	459 765	466 145	548 435
Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 lat o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia					
Liczba świadczeń	1 355	1 337	1 349	1 366	1 356
Kwota świadczeń	207 315	204 408	205 938	216 068	256 955

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z MGOPS w Gniewkowie.

Z analizy powyższych danych wynika, iż liczba osób pobierających zasiłek okresowy z tytułu niepełnosprawności od 2015 roku oscyluje na podobnym poziomie i średnio wynosi 48 osób. Corocznie spada liczba osób pobierających zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka (spadek o 24% w 2019r. w stosunku do roku 2015). Natomiast każdego roku wzrasta liczba osób pobierających zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 lat o znacznym stopniu niepełnosprawności (wzrost o 12% w 2019r. w stosunku

do roku 2015). Liczba osób pobierających zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 lat o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia waha się na podobnym poziomie. Średnia liczba osób korzystających z tego zasiłku w przeciągu ostatnich pięciu lat wynosi 1353 osoby.

Oprócz pomocy finansowej świadczone są także usługi opiekuńcze na rzecz osób niepełnosprawnych oraz starszych. Zatrudnionych jest 5 Pań opiekunek udzielających pomocy i wsparcia w życiu codziennym polegające na robieniu zakupów, przygotowaniu posiłków, opieki higienicznej, kontaktu z otoczeniem, pomocy przy załatwianiu spraw urzędowych oraz wizyt lekarskich. Pomocą i wsparciem objętych jest około 30 osób rocznie.

2.9 Sytuacja rodzin

Rodzina uznawana jest za najmniejszą a jednocześnie najważniejszą grupę społeczną, w jakiej funkcjonuje człowiek. Stanowi tzw. grupę odniesienia. W rodzinie człowiek kształtuje swoje postawy, poglądy, obyczaje. Wzorce postępowania przyjęte w rodzinie, są następnie powielane, dlatego tak ważne jest prawidłowe funkcjonowanie rodziny. Natomiast prawidłowe funkcjonowanie rodziny jest nierozzerwalnie związane z prawidłowym funkcjonowaniem społeczeństwa. Do podstawowych funkcji rodziny zaliczyć należy⁶:

- opiekuńczą - wyrażającą troskę o zabezpieczenie bytu materialnego, o zdrowie rodziny;
- emocjonalną - polegającą na zaspokojeniu potrzeb bliskich, serdecznych kontaktów, które umożliwiają współżycie społeczne, sprzyjają kształtowaniu cech charakteru i umiejętności współżycia;
- kształcącą - polegającą na rozwijaniu zainteresowań poznawczych, kształceniu umiejętności i nawyków pracy;
- aktywizacji twórczej - polegającej na rozbudzaniu zainteresowań, pobudzaniu do samokształcenia i samodoskonalenia się.

Jeśli, rodzina z różnych przyczyn nie spełnia wskazanych funkcji, wówczas mamy do czynienia z rodziną dysfunkcyjną. W rodzinie dysfunkcyjnej kształtują się różne negatywne zachowania. Mają one niekorzystny wpływ na środowisko opiekuńczo- wychowawcze i socjalizacyjne dla

---

⁶ Rola rodziny i jej funkcje, <https://szkolnictwo.pl/index.php?id=PU1798>, dostęp 15.11.2020 r.

dziecka. Wśród wielostronnych negatywnych przejawów zachowań członków rodziny, a szczególnie rodziców z rodziny dysfunkcyjnej należy wymienić m.in.: zakłócenie stosunków uczuciowych lub nawet zerwanie więzi emocjonalnych, nerwową atmosferę domową, konflikty rodzinne, agresję i przemoc w środowisku rodzinnym.⁷ Przyczyny dysfunkcjonalności rodziny należy doszukiwać się w dwóch grupach uwarunkowań. Pierwsza grupa przyczyn związana jest ze zjawiskami makrostruktury społecznej. Należą do nich: bezrobocie, kryzys gospodarczy państwa, atomizacja życia społecznego, niski poziom ekonomiczny społeczeństwa, konflikty społeczne, niski poziom kultury pedagogicznej społeczeństwa, degradacja wartości społecznych, migracja ludności w społeczeństwie, wzrost tolerancji i dewaluacji norm społecznych. Do przyczyn dysfunkcjonalności tkwiących w środowisku rodzinnym należy zaliczyć: niewydolność opiekuńczo-wychowawczą rodziny, konflikty w rodzinie, alkoholizm jednego bądź obojga rodziców, uzależnienie narkotykowe u rodziców, niska kultura pedagogiczna rodziców, ubóstwo materialne rodziny, przestępczość rodziców, rozbitcie struktury rodzinnej, rozluźnienie, bądź brak więzi emocjonalnej w rodzinie, traumatyczna atmosfera życia domowego, negatywne postawy rodzicielskie i cechy osobowe rodziców⁸.

Organizując różnorodne formy wsparcia na rzecz rodziny wieloproblemowej, należy doceniać i konsekwentnie realizować zasadę podstawowej roli opiekuńczej i wychowawczej rodziny w rozwoju dziecka. Zamiast zastępować rodzinę w jej funkcji opiekuńczo - wychowawczej, należy ją wspierać i wspomagać tak, aby przywrócić prawidłowe funkcjonowanie.

---

⁷ S. Kawula, Rodzina o skumulowanych czynnikach patogennych [w:] *Pedagogika rodziny. Obszary i panorama problematyki*, pod red. S. Kaeula, J. Brągiel, A. W. Janke, Toruń 2004

⁸ H. Cudak, *Dysfunkcje rodziny i jej zagrożenia opiekuńczo-wychowawcze*, [w:] *Pedagogika Rodziny* 1(2)/2011 r., s. 9

Poniżej zaprezentowano dane przedstawiające sytuację rodzin w Gminie Gniewkowo.

Tabela nr 28: Liczba rodzin i liczba osób w rodzinach w Gminie Gniewkowo korzystających z pomocy społecznej

Rok	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba rodzin	600	621	538	493	449
Liczba osób w rodzinach	1 554	16 27	1 300	1 197	1 076
W tym					
Świadczenia pieniężne					
Liczba rodzin	523	471	398	348	300
Liczba osób	562	501	426	368	315
W tym					
Świadczenia niepieniężne					
Liczba rodzin	194	187	182	170	171
Liczba osób	307	291	272	255	256

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej Gminy Gniewkowo

Dane przedstawione powyżej w tabeli wskazują, że od 2017 roku cyklicznie spada liczba rodzin oraz liczba osób korzystających z pomocy społecznej. W 2019 r. nastąpił spadek o 17% rodzin korzystających z pomocy społecznej. Ze świadczeń pieniężnych w 2019 korzysta 44% mniej osób niż w roku 2015. Natomiast ze świadczeń niepieniężnych korzysta o 16,6% mniej osób w roku 2019.

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej na podstawie art. 247 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r., poz. 821) ogłasza corocznie Program asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej. W ten sposób Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gniewkowie corocznie przystępuje do udziału w ww. konkursie. Wnosząc o potrzebę zatrudnienia dwóch asystentów rodziny na okres 12 m-cy. Od 2017 roku Ośrodek pozyskuje dotację finansową z budżetu państwa lub Funduszu pracy na wynagrodzenia zatrudnionych w tym zakresie pracowników. Zatrudnianie asystentów przez M-GOPS w Gniewkowie ma celu ograniczenie ilości dzieci trafiających każdego roku do pieczy zastępczej a tym samym zmniejszenie kosztów, jakie ponosi Gmina na utrzymanie dzieci w placówkach opiekuńczych i rodzinach zastępczych. Asystentura rodziny polega na zindywidualizowanej pracy w rodzinie, z rodziną,

dla rodziny tak, aby w przyszłości samodzielnie potrafiła ona pokonywać trudności życiowe, zwłaszcza dotyczące opieki nad dziećmi i ich wychowaniem.

Corocznie Ośrodek w ramach Programu Pomoc państwa w zakresie dożywiania, który został zmieniony od 2019 na program Posiłki w domu i szkole pozyskuje środki finansowe na dożywianie dzieci w szkołach tj. zakup gorących posiłków dla dzieci uczęszczających do szkół podstawowych, a także dla dzieci uczęszczających do placówek przedszkolnych. W szkołach, w których nie ma możliwości przygotowywania gorących posiłków na miejscu, są one dowożone w ramach zamówienia cateringowego. Opłacane są także gorące posiłki dla osób uczestniczących w zajęciach ŚDS w Gniewkowie Pomocą w ramach programu objęte są osoby, których dochód własny i rodziny nie przekracza 150% kryterium dochodowego wynikającego z ustawy o pomocy społecznej. Osoby, które nie korzystają z posiłków są objęte realizacją wypłaty zasiłków celowych z przeznaczeniem na zakup produktów celem przygotowania gorącego posiłku.

Tabela 29: Powody udzielania pomocy rodzinom

Powody udzielenia pomocy i wsparcia	2015	2016	2017	2018	2019
Ubóstwo	369	367	338	264	225
Bezrobocie	400	351	309	234	197
Niepełnosprawność	227	211	195	180	179
Długotrwała lub ciężka choroba	213	231	237	235	216
Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych	74	62	42	27	29
Alkoholizm	7	15	8	6	12
Potrzeba ochrony macierzyństwa	42	41	38	24	23
Bezdomność	10	12	8	8	15
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	8	5	4	4	6
Zdarzenia losowe	2	4	3	7	1
Przemoc w rodzinie	29	24	9	7	8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Ocena zasobów pomocy społecznej Gminy Gniewkowo

Z powyższych danych wynika, iż najczęstszą przyczyną udzielanego wsparcia w latach badanych jest ubóstwo, które definiowane jest w tym przypadku, jako uzyskiwanie dochodów poniżej ustawowego kryterium dochodowego pomocy społecznej. Wsparcie z tego tytułu w roku 2019 zostało udzielone 225 rodzinom, co stanowiło 25% ogółu spośród wszystkich ww. przesłanek. Z powyższych danych zauważyć można, że wzrasta liczba rodzin korzystających z pomocy z powodu bezdomności i alkoholizmu.

W Gminie działają dwa punkty konsultacyjne dla osób uzależnionych od alkoholu oraz rodzin tych osób. Wsparcie polega na postawieniu diagnozy o uzależnieniu od alkoholu lub innych uzależnień (np. leków itp). Motywowanie do podjęcia leczenia lub terapii odwykowej. Uświadamianie konsekwencji picia alkoholu lub stosowania innych używek. Prowadzony jest także punkt konsultacyjny „Zrób pierwszy krok do lepszego życia” – w ramach punktu prowadzone są konsultacje dla osób dorosłych i młodzieży:

- uzależnionych od środków psychoaktywnych;
- z zaburzeniami nastroju, przeżywających trudności emocjonalne;
- z zaburzeniami odżywiania;

Na konsultacje mogą zgłaszać się rodzice oraz rodziny osób uzależnionych.

Przyznawanie świadczeń z powodu ubóstwa jest działaniem niezbędnym, aby poprawić sytuację materialną osób, które w największym stopniu tego rodzaju pomocy potrzebują. Udzielanie takich świadczeń, aby w najlepszym aspekcie spełniały swoje zadanie, muszą być równocześnie powiązane z wieloma innymi działaniami wspierającymi, jak na przykład włączenie społeczne, aktywne poszukiwanie pracy oraz promocja idei samozatrudnienia i zintegrowanej współpracy.

W roku 2019 liczba rodzin z terenu Gminy Gniewkowo, którym przyznano świadczenie pieniężne z tytułu bezrobocia spadła - w stosunku do roku 2015 - o 203 osoby, – czyli o 50,8%. Jest to dobry trend, świadczący o tym, iż rokrocznie zmniejsza się zapotrzebowanie na tego typu świadczenia. Jednakże, na podstawie danych z analizowanego okresu – a więc 5 lat, nie można uznać tego za wskaźnik o charakterze trwałym.

Fakt bezrobocia i długotrwałego bezrobocia jest problemem społecznym, szeroko analizowanym i opisywanym. Wielomiesięczne i wieloletnie pozostawanie bez pracy, stanowi

faktyczny problem społeczny, powodujący niepożądane skutki o charakterze społecznym: spadek poczucia własnej wartości, wyobcowanie społeczne, a niekiedy uzależnienia od różnego rodzaju używek.

Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gniewkowie realizował szereg projektów w celu zmniejszenia zjawiska bezrobocia np. „Drogowskaz – kierunek dobrej zmiany”. Projekt był realizowany od 2016 roku w partnerstwie z Fundacją Ekspert Kujawy. Głównym celem projektu było podniesienie kompetencji społecznych oraz kwalifikacji zawodowych osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Główną grupą docelową w projekcie były osoby zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które w pierwszej kolejności wymagały aktywizacji społecznej, w tym osoby bezrobotne. Były to osoby, które zgodnie z ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy znalazły się w trzeciej grupie osób – tzw. oddalonych od rynku pracy (w odniesieniu do osób sprofilowanych przez Powiatowe Urzędy Pracy). Uczestnicy projektu przechodzili szkolenia z zakresu szkoleń społecznych oraz zawodowych. Kwota całkowita projektu wyniosła 359.145,00 zł wkładem własnym Gminy było bezpłatne udostępnienie sali na szkolenia oraz zasiłki celowe dla beneficjentów projektu. Zadanie zostało zakończone 30 czerwca 2017 roku. Łącznie w projekcie brało udział 18 osób.

W 2020 roku przy współpracy z firmą „Persona” ośrodek realizuje projekt „Pogodna Jesień Życia „- Usługi opiekuńcze w Gminie Gniewkowo. Jest to kontynuacja poprzedniego projektu realizowanego z Fundacją Ekspert-Kujawy w Inowrocławiu. Projekt obejmuje realizację usług opiekuńczych dla 40 osób oraz szkolenie opiekunów faktycznych w ilości 8 osób. Całkowity koszt programu 884.437,50 zł. Przewiduje się zakończenie projektu do 31.12.2021r.

Projekt „Aktywizacja społeczna –zawodowa. Markowa”. Projekt został przyjęty i zaakceptowany uchwałą LGD EFS/XXIV/313/2020 oraz zostały przyznane środki finansowe. Wartość projektu 121.550,52 zł. Wkład własny 6.240,00 zł. Projekt zakłada szkolenie aktywizacyjne dla 12 mieszkańców Markowa. Okres realizacji będzie ustalony po ustaniu epidemii. Wstępne ustalenia rozpoczęcia projektu to grudzień 2020 lub styczeń 2021r.

Gmina w partnerstwie z Fundacją Gospodarczą „PRO EUROPA” będzie realizowała Projekt „ Aktywizacja społeczno- zawodowa Gminy Gniewkowo”. Wniosek został przyjęty do

realizacji. Wartość projektu 880.000,00 zł. Wkład własny 113.983,23. Będzie to realizacja projektu dla 45 osób będących mieszkańcami Gminy Gniewkowo. Planowane rozpoczęcie styczeń 2021. Zakończenie grudzień 2022. Planowane jest również złożenie wniosku o realizację Projektu grantowego „Aktywizacja społeczno- zawodowa Szadłowic”. Wniosek zostanie złożony z chwilą ogłoszenia o naborze przez LGD. Planuje się w ramach projektu przeszkolenie grupy 10 osób będących mieszkańcami Szadłowic.

Tabela 30: wskaźniki na temat sytuacji rodzin w Gminie Gniewkowo w latach 2015-2019

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba rodzin objętych wsparciem Asystenta rodziny	32	41	32	33	36
Liczba dzieci objętych wsparciem asystenta rodziny	63	89	74	113	82
Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie	72	68	65	59	56

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez MGOPS w Gniewkowie

Z powyższych danych wynika, że od 2015 roku systematycznie spada liczba rodzin objętych procedurą niebieskiej karty. Jednak porównując rok 2015 do 2019, zauważyć można, iż zwiększyła się liczba rodzin oraz liczba dzieci objętych wsparciem asystenta rodziny. Optymistyczne są dane świadczące o tym, że corocznie zmniejsza się liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie. Niemniej jednak należałoby zwrócić szczególną uwagę na sytuację rodzin w Gminie Gniewkowo.

Tabela 31: szczegółowe wskaźniki dotyczące osób i rodzin objętych procedurą Niebieskiej Karty

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba rodzin objętych procedurą NK	72	67	65	58	56
Liczba sporządzanych NK - C przez członków zespołu interdyscyplinarnego / grupy robocze	49	33	38	24	17
Liczba sporządzonych NK - D przez członków zespołu interdyscyplinarnego / grupy robocze	41	23	23	10	9
Liczba zakończonych procedur NK na skutek ustania przemocy lub uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu stosowania przemocy po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy	27	31	28	24	26

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez MGOPS w Gniewkowie

3. PROBLEMY SPOŁECZNE W GMINIE GNIEWKOWO W OPINII MIESZKAŃCÓW

Realizacja badania ankietowanego przeprowadzonego wśród mieszkańców Gniewkowa stanowi integralną część prac nad dokumentem Strategii. Zgodnie z założeniem dokument ten ma nakreślać najważniejsze cele, do których dążyć będzie miasto w perspektywie najbliższych lat.

3.1 Metodyka badań

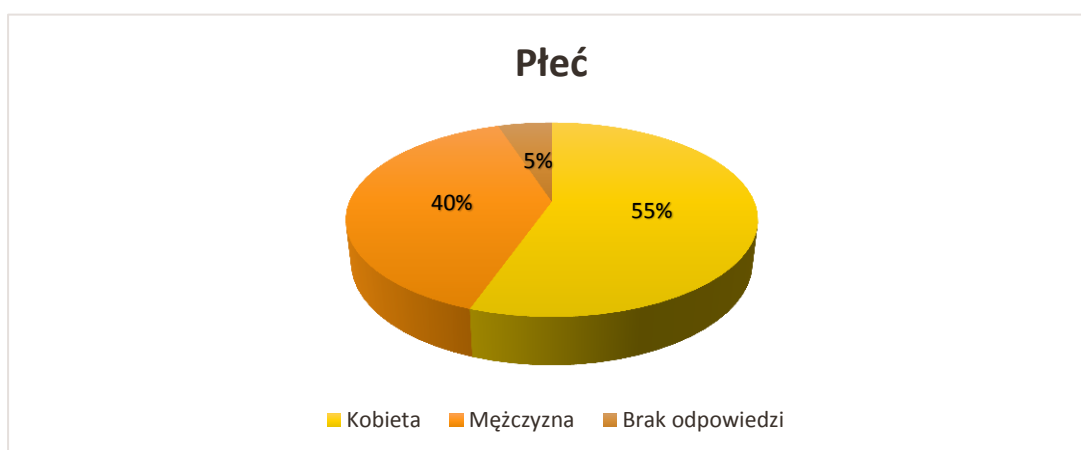
Badanie przeprowadzono za pomocą kwestionariusza ankiety. Głównym celem badania było zebranie opinii mieszkańców na temat jakości życia w mieście, deficytów w zakresie polityki społecznej oraz sytuacji rodzin i osób zamieszkujących Gminę Gniewkowo. Badanie zostało przeprowadzone na próbie nielosowej, dlatego też jego wyniki nie odzwierciedlają poglądów całej populacji mieszkańców Gminy, niemniej jednak na jego podstawie można zaobserwować główne kierunki i tendencje.

3.2 Charakterystyka respondentów

Grupa ankietowanych respondentów była zróżnicowana pod względem płci, wieku oraz wykształcenia, co pozwoliło na uzyskanie zdaniem wykonawcy rzetelnych i odpowiadających rzeczywistości odpowiedzi na stawiane pytania.

W ankiecie udział wzięło 415 mieszkańców Gminy Gniewkowo (230 kobiet oraz 164 mężczyzn, 21 osób nie zaznaczyło odpowiedzi), co stanowi 2,9% wszystkich mieszkańców Gminy.

Wykres 3 Płeć ankietowanych.

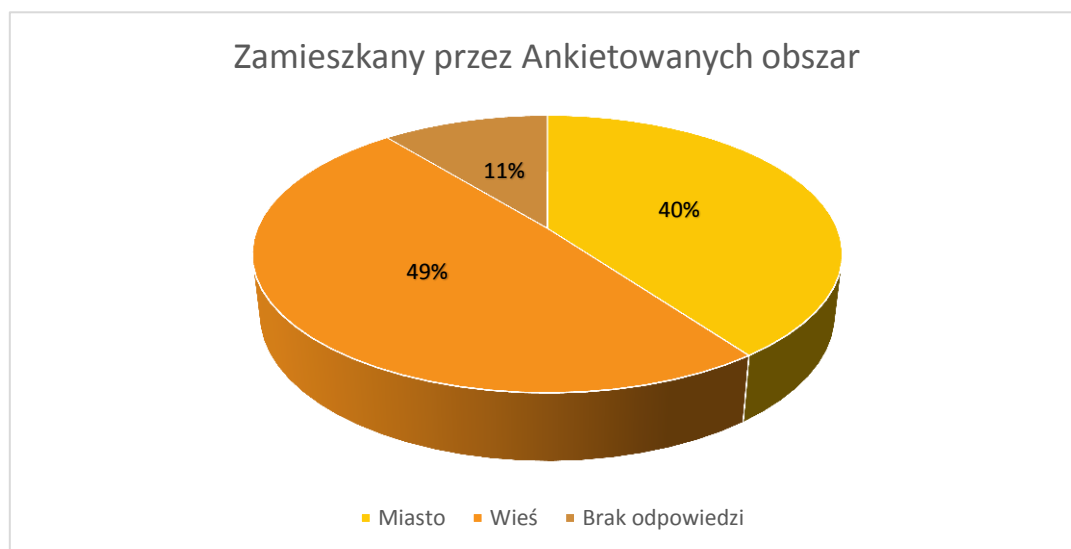

Tabela 32 podział Ankietowanych ze względu na płeć oraz zamieszkiwany obszar.

Płeć	Liczba ogółem	Miasto	Wieś	Nie wskazanie obszaru zamieszkania
Kobieta	230	88	118	24
Mężczyzna	164	62	83	19
Nie wskazanie płci	21	15	4	2

Źródło: opracowania własne

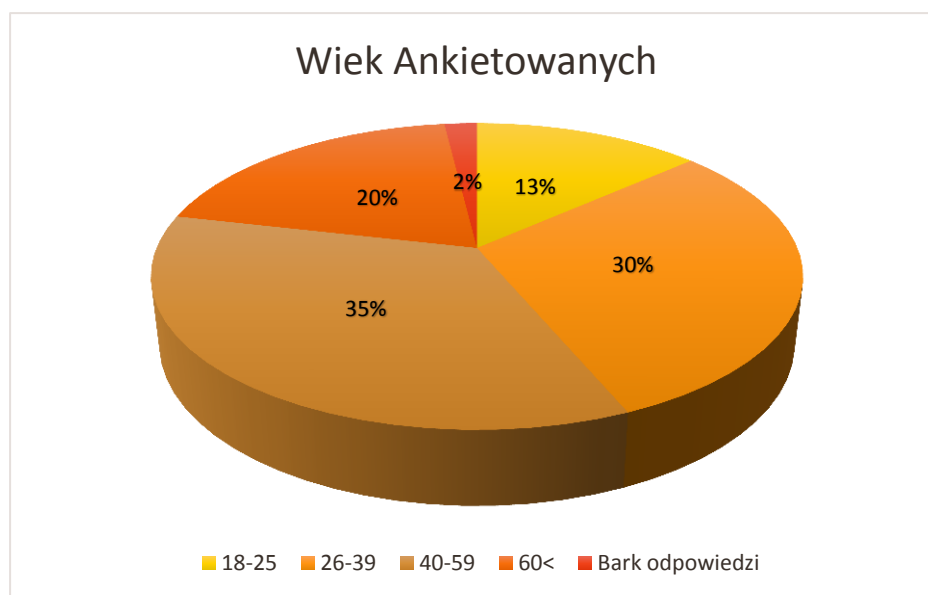
Wykres 4 podział Ankietowanych ze względu na zamieszkiwany obszar

Źródło: opracowanie własne

Mieszkańców wsi, którzy wzięli udział w ankiecie było 205, natomiast mieszkańców miasta 165. 45 osób nie udzieliło odpowiedzi na powyższe pytanie.

Wykres 5 podział Ankietowanych za względu na wiek

Źródło: opracowania własne

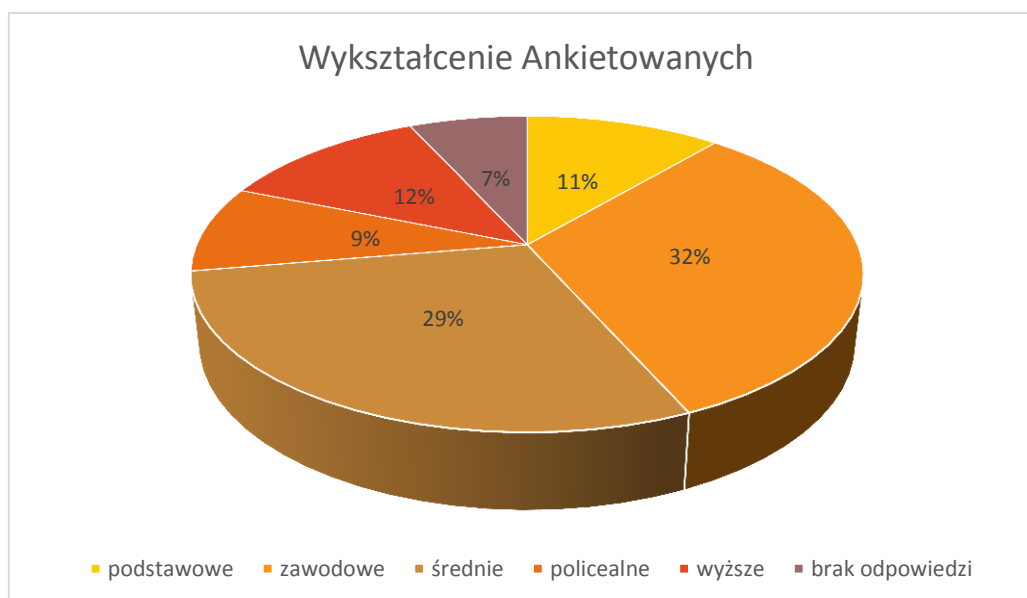
Zdecydowana większość to osoby w wieku 40-59 tj. 145 osób oraz w wieku 26-39 tj. 125 osób. W ankiecie udział wzięło 81 osób w wieku 60 lat i więcej, natomiast w przedziale wiekowym 18-25 udział wzięło 56 osób. Osiem osób nie zaznaczyło w ankiecie swojego wieku.

Tabela 33 podział Ankietowanych ze względu na wiek oraz zamieszkiwany obszar

Wiek	Liczba ogółem	Mieszkańcy miasta	Mieszkańcy wsi	Nie wskazanie obszaru zamieszkania
18-25	56	24	28	4
26-39	125	51	63	11
40-59	145	57	67	21
60 i więcej	81	27	46	8
Nie wskazanie wieku	8	7	0	1

Źródło: opracowanie własne

Wykres 6 podział Ankietowanych za względu na wykształcenie

Źródło: opracowanie własne

W ankiecie udział wzięło najwięcej osób z wykształceniem zawodowym tj. 124 oraz z wykształceniem średnim 112 osób. Natomiast z wykształceniem wyższym udział wzięło 76 osób, z wykształceniem podstawowym 43 osoby, a z wykształceniem policealnym 34 osoby. 26 osób nie zaznaczyło żadnej odpowiedzi.

Tabela 34 przedstawia podział Ankietowanych ze względu na wykształcenie oraz zamieszkiwany obszar

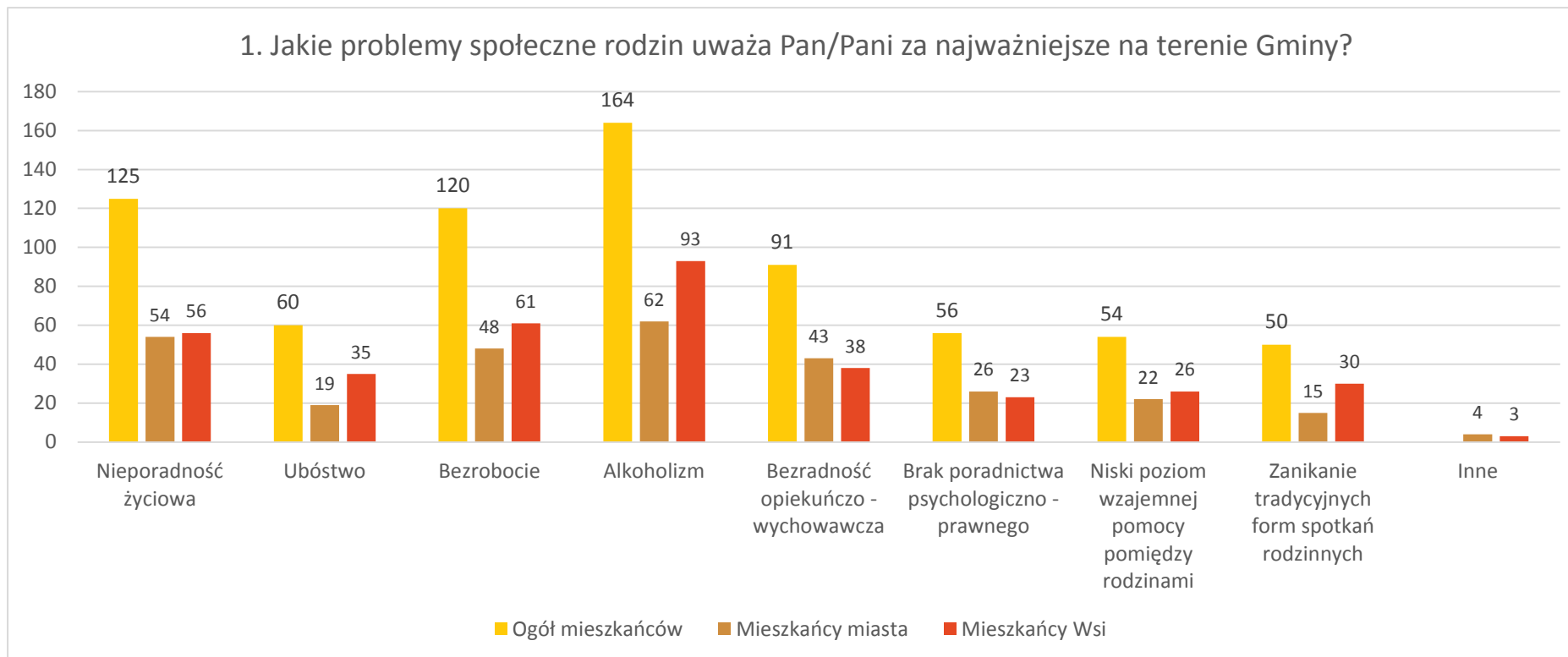
Wykształcenie	Liczba ogółem	Mieszkańcy miasta	Mieszkańcy wsi	Nie wskazanie obszaru zamieszkania
Podstawowe	43	16	25	2
Zawodowe	124	35	76	13
Średnie	112	47	58	7
Policealne	34	18	16	0
Wyższe	76	43	25	8
Brak wskazania wykształcenia	26	6	5	15

Źródło: opracowanie własne

3.3 Uzyskane wyniki badań

Ankieta składała się z 6 pytań, w których ankietowani mogli wskazać maksymalnie 2 odpowiedzi oraz napisać własną odpowiedź. Poniżej przedstawiamy wyniki z ankiet. Wyniki przedstawiają jak odpowiadali wszyscy mieszkańcy Gminy oraz z podziałem na mieszkańców wsi oraz miast. Analizując wartości wykresu należy mieć na uwadze, że 45 Ankietowanych nie wskazało swojego obszaru zamieszkania.

Wykres 7 Najważniejsze problemy społeczne na terenie Gminy według mieszkańców

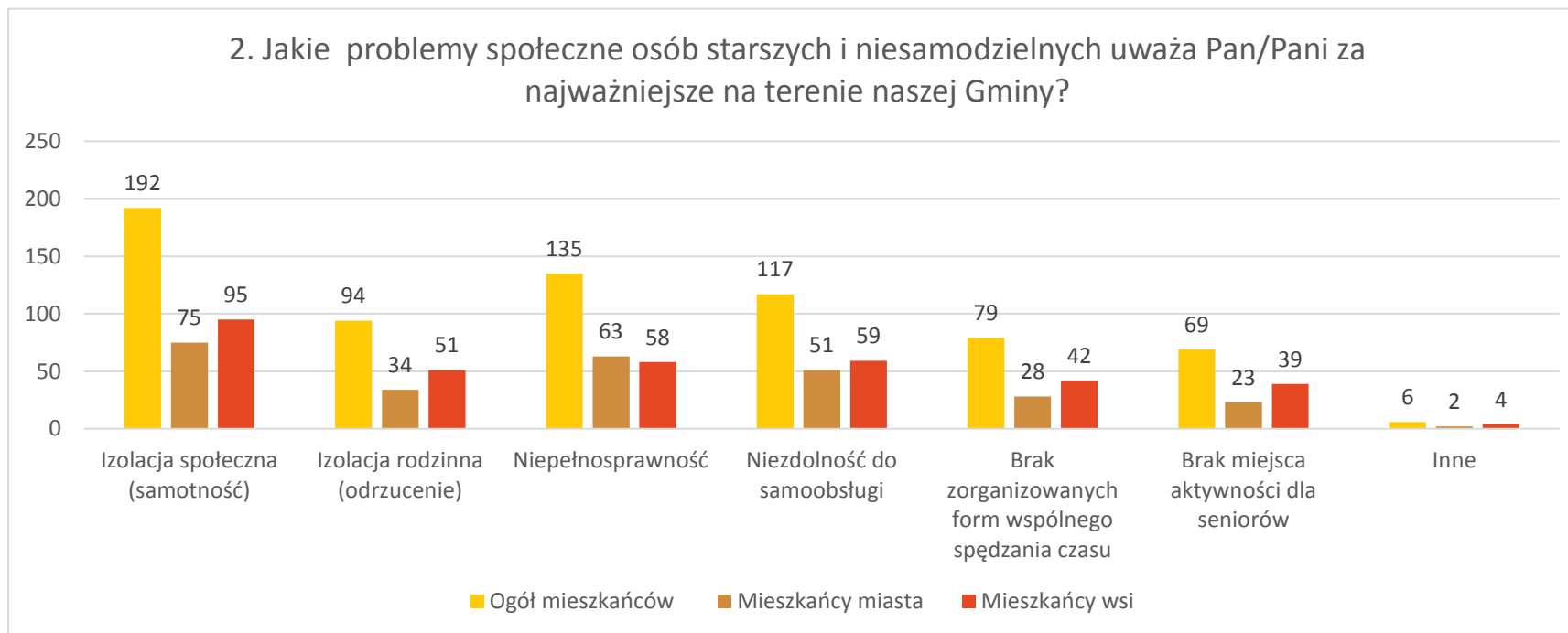
Źródło: opracowanie własne

Mieszkańcy za najważniejsze problemy społeczne Gminy wskazali alkoholizm, nieporadność życiową oraz bezrobocie. Mieszkańcy wsi i miast również w skazali na te obszary. Jednak mieszkańcy miasta zwracają większą uwagę na bezradność opiekuńczo – wychowawczą oraz brak

poradnictwa psychologiczno – prawnego niż mieszkańcy wsi. W odpowiedziach otwartych mieszkańcy wskazali na brak chęci do pracy oraz wielopokoleniowość korzystania z pomocy społecznej, a także przemoc w rodzinie.

Wykres 8 problemy społeczne osób starszych i niesamodzielnych

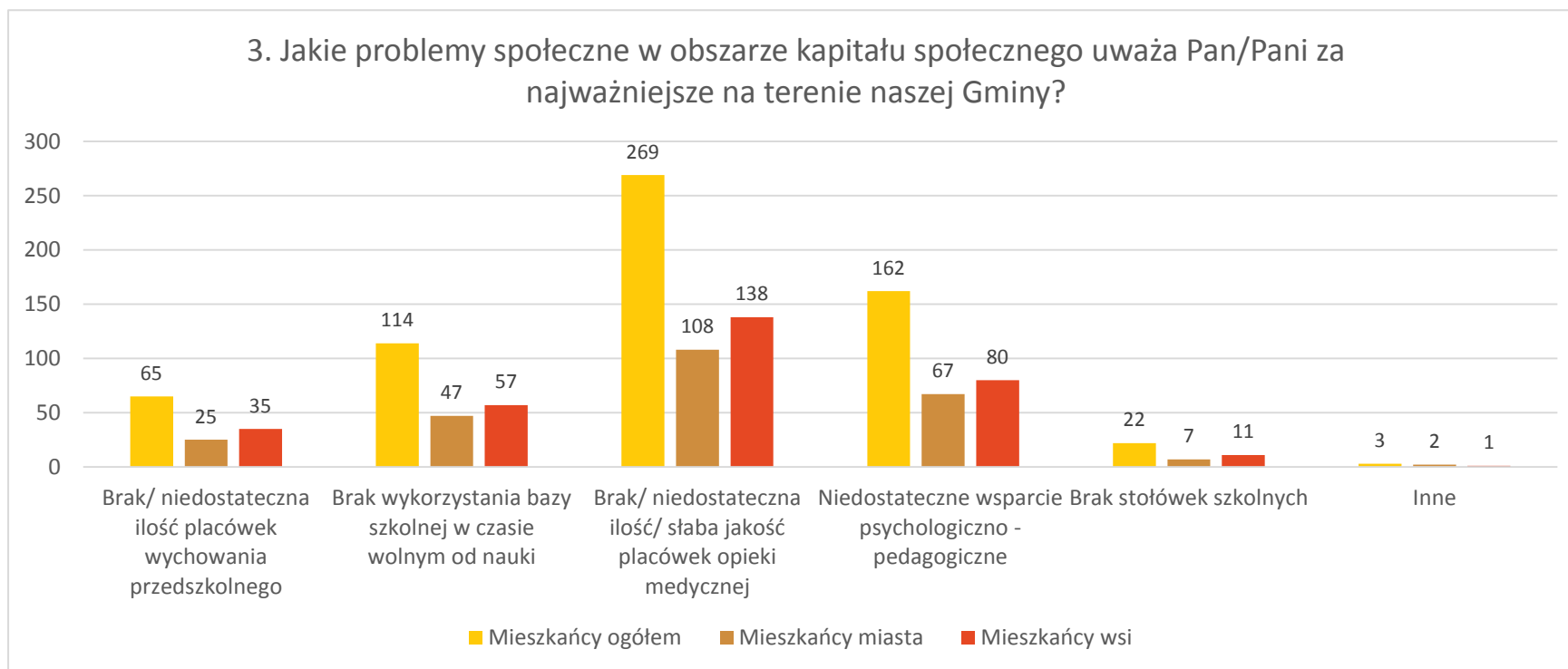

Źródło: opracowanie własne

Za najważniejsze problemy społeczne osób starszych i niesamodzielnych mieszkańcy uznali izolację społeczną (samotność), niepełnosprawność oraz niezdolność do samoobsługi. Mieszkańcy miasta oraz wsi również te problemy uznali za najistotniejsze. Jednak mieszkańcy wsi w większym stopniu zwracają uwagę na brak zorganizowanych form wspólnego spędzania czasu oraz brak miejsca aktywności dla seniorów.

W odpowiedziach otwartych mieszkańcy wskazali brak połączenia autobusowego z niektórymi wsi oraz niewystarczającą pomoc w formie usług opiekuńczych.

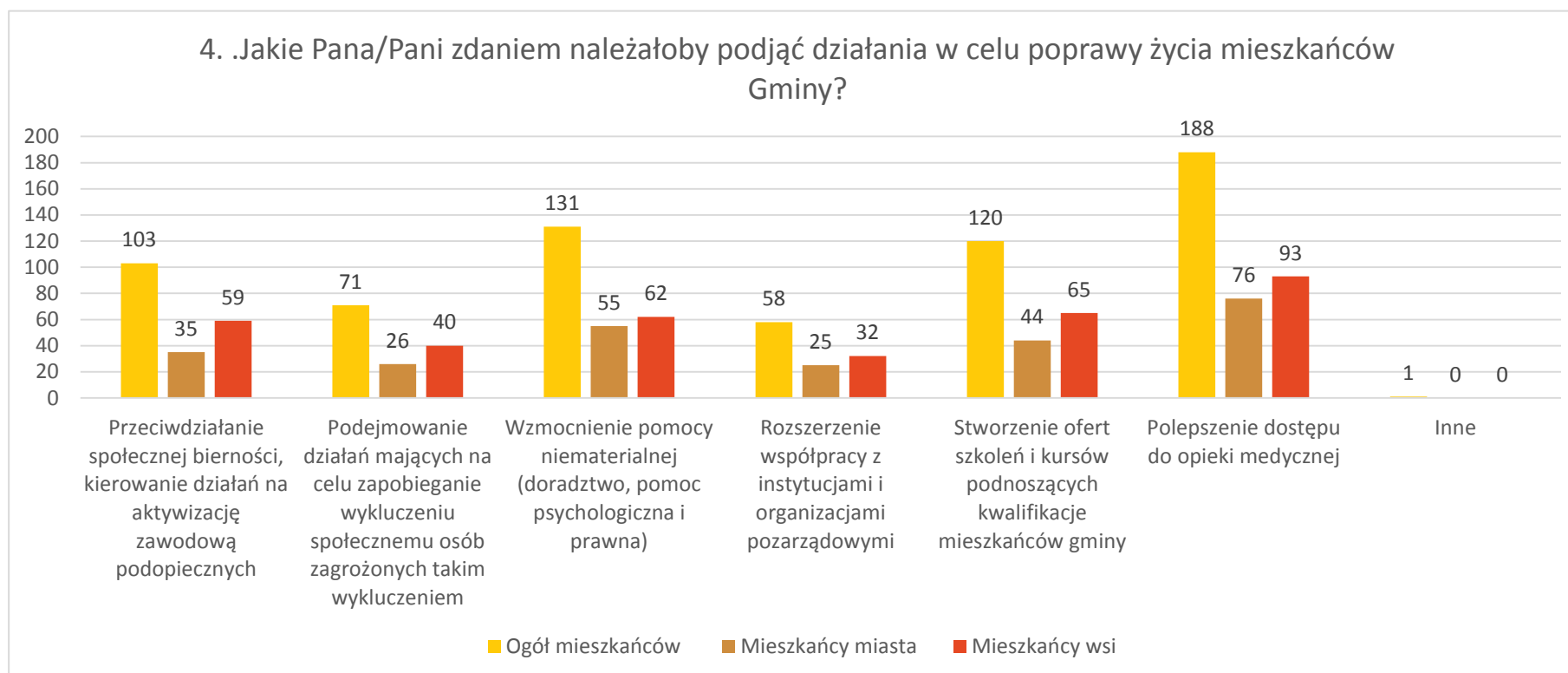
Wykres 9 problemy społeczne w obszarze kapitału społecznego

Źródło: opracowanie własne

Za najważniejszy problem społeczny w obszarze kapitału społecznego mieszkańcy Gminy Gniewkowo zdecydowanie wskazali brak/niedostateczną ilość/ słabą jakość placówek opieki medycznej. Ponadto duża część mieszkańców wskazała także na problem niedostatecznego wsparcia psychologiczno – pedagogicznego oraz brak wykorzystania bazy szkolnej w czasie wolnym od nauki.

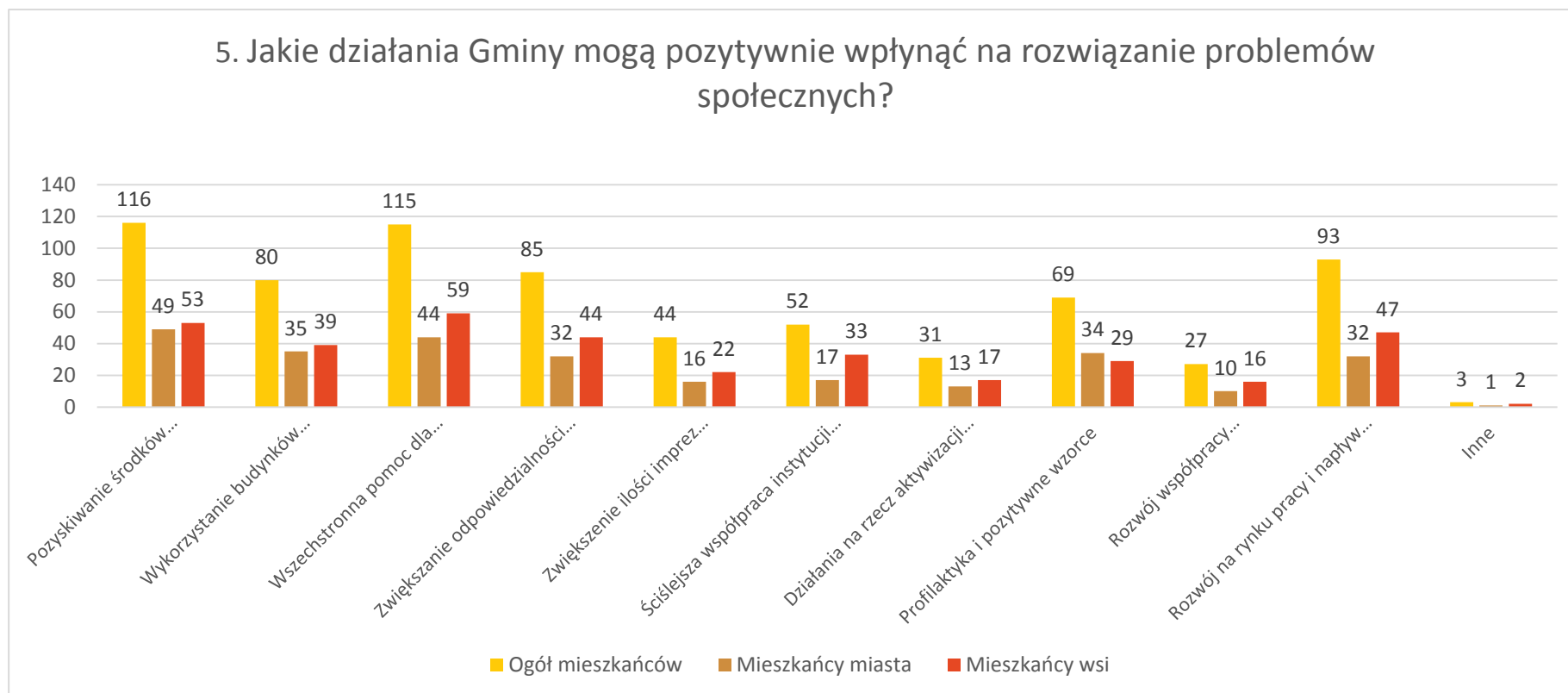
Wykres 10 działania w celu poprawy życia mieszkańców

Źródło: opracowanie własne

Według mieszkańców Gminy główne działania, jakie należałoby podjąć w celu poprawy życia mieszkańców to polepszenie dostępu do opieki medycznej, wzmocnienie pomocy niematerialnej (doradztwo, pomoc psychologiczna i prawna) oraz stworzenie ofert szkoleń i kursów podnoszących kwalifikacje mieszkańców Gminy. Na te same problemy zwrócili uwagę mieszkańcy miasta jak i wsi.

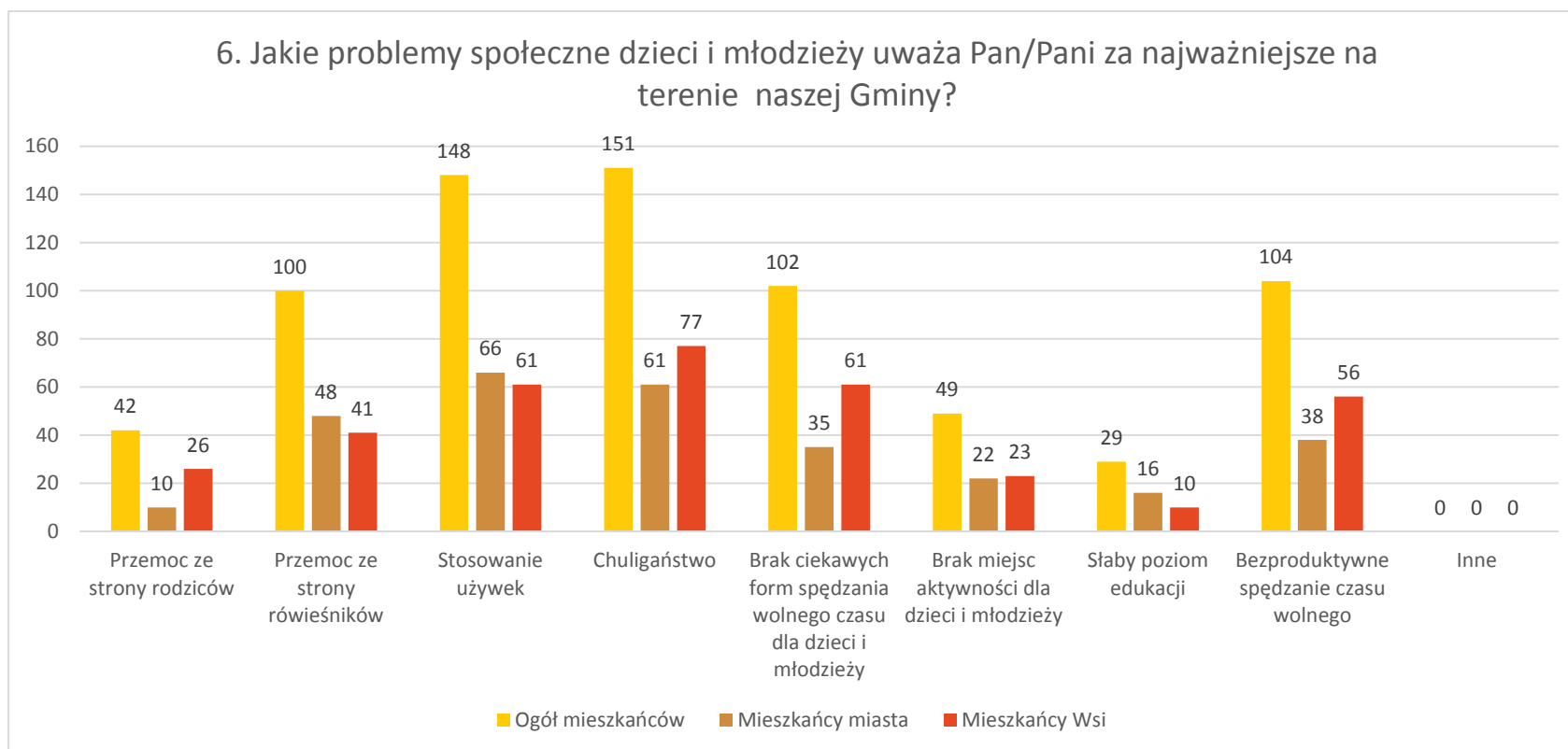
Wykres 11 działania Gminy, które mogą pozytywnie wpłynąć na rozwiązanie problemów społecznych

Źródło: opracowanie własne

Najwięcej mieszkańców wskazało na następujące działania Gminy: pozyskiwanie środków zewnętrznych na kwestie społeczne oraz na wszelchnonną pomoc dla osób poszukujących pracy. Również dużo osób wskazało na rozwój na rynku pracy i napływ nowych inwestorów. Mieszkańcy miasta głównie wskazali na następujące działania: pozyskiwanie środków zewnętrznych na kwestie społeczne, wszelchnonną pomoc dla osób poszukujących pracy, rozwój na rynku pracy i napływ nowych inwestorów. Mieszkańcy wsi: wszelchnonna pomoc dla osób poszukujących pracy, pozyskiwanie środków zewnętrznych na kwestie społeczne.

Wykres 12 Najważniejsze problemy społeczne dzieci i młodzieży

Źródło: opracowanie własne

Najważniejsze problemy społeczne dzieci i młodzieży wskazane przez mieszkańców to chuligaństwo oraz stosowanie używek. Dużo osób wskazało także na bezproduktywne spędzanie czasu wolnego, brak ciekawych form spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży, a także przemoc ze strony rówieśników.

4. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT, to metoda szeroko stosowana pierwotnie w sektorze prywatnych przedsiębiorstw, a obecnie także w programowaniu i planowaniu społeczno-gospodarczym. Jej nazwa pochodzi od pierwszych liter angielskich słów:

- Strengths – Mocne, silne strony;
- Weaknesses – słabe strony;
- Opportunities – możliwości, szanse;
- Threats – zagrożenia.

Dwie pierwsze z wyżej wymienionych ocen należą do kategorii uwarunkowań wewnętrznych, a więc zależą bezpośrednio od potencjału ekonomicznego i społecznego danego terenu, jego położenia czy stanu środowiska. Dwie pozostałe oceny to uwarunkowania zewnętrzne, czyli procesy makroekonomiczne i otoczenie konkurencyjne.

O ile dwie pierwsze kategorie, jako mocne i słabe strony danego obszaru, w dużej części możemy kształtować, o tyle w dwóch następnych musimy określić szanse i zagrożenia, jakimi mogą być dla Gminy Gniewkowo procesy zachodzące „na zewnątrz”, warunkujące jego rozwój, lecz, na które nie mamy bezpośredniego wpływu.

Analiza SWOT jest bardzo przydatnym narzędziem do ustalania celów strategicznych i wyznaczania priorytetów. Opiera się ona na diagnozie i grupuje poszczególne problemy określając ich hierarchię. Może się zdarzyć, iż dokonując analizy, to samo zjawisko zakwalifikujemy raz, jako szansę, raz, jako zagrożenie – taka sytuacja jest możliwa i dopuszczalna. Przystępując do przygotowywania analizy SWOT w Gminie Gniewkowo, zdefiniowano zakresy poszczególnych ocen:

- **Mocne strony** – są to obszary, w których obecne działania uważane są przez większość, jako skuteczne, tak w odniesieniu do dzisiejszych, jak i przyszłych potrzeb, a stosowane metody oraz mechanizmy koordynacji i zarządzania są właściwe. Są to generalnie zjawiska pozytywne z punktu widzenia możliwości kształtowania przyszłego rozwoju, a na ich kształt ma wpływ zarówno władza samorządowa, jak i społeczność Gminy.
- **Słabe strony** – to obszary występowania zjawisk, co, do których nie wykorzystano wszystkich sposobów poprawy sytuacji, nie wytworzono skutecznych mechanizmów zarządzania, czy też nie wykorzystano istniejącego potencjału. Odnoszą się one

zarówno do obecnych jak i przyszłych potrzeb, stając się barierami w wykorzystaniu szans rozwojowych. Są to zjawiska negatywne, ale możliwe do zmiany w obrębie Gminy.

- **Szanse** – to sfera działań i zjawisk, które mogą wspierać nasze planowane przedsięwzięcia i korzystnie wpływać na proces rozwoju społeczno-gospodarczego. Oceniając szanse, wskazywano prawdopodobieństwo ich powstania i ewentualny czas trwania. Zjawiska te mają charakter pozytywny z punktu widzenia możliwości rozwojowych Gminy Gniewkowo, jednakże wpływ na ich zaistnienie leży poza bezpośrednim, teraźniejszym zasięgiem władz i społeczności Gminy.
- **Zagrożenia** – to obszary, które niekorzystnie oddziałują lub będą w przyszłości oddziaływały na nasze planowane działania, mając niekorzystny wpływ na rozwój Gminy Gniewkowo. Konieczne jest w tym przypadku określenie prawdopodobieństwa ich powstania, czasu trwania i znaczenia w procesie rozwoju Gminy. Zagrożenia są zjawiskiem negatywnym, lecz ich występowanie leży poza możliwościami naszego bezpośredniego oddziaływania.⁹

Na spotkaniach w ramach Zespołu ds. Opracowania Dokumentu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Gniewkowo na lata 2021 – 2030 opracowano między innymi analizę SWOT Gminy Gniewkowo, w zakresie sfery społecznej powiązanej z pozostałymi sferami – między innymi gospodarczą, przestrzenną, edukacyjną czy środowiskową. W pracach nad analizą udział wzięli przedstawiciele różnych jednostek odpowiedzialnych za realizację polityki społecznej i gospodarczej w Gminie - między innymi Urzędu Gminy, Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gniewkowie, jednostek oświatowych, służb porządkowych i innych jednostek.

---

⁹ Na podstawie dokumentu: Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Mrągowskiego na lata 2007-2020, s. 96-97.

Tabela 35 przedstawia analizę SWOT terenu Gminy Gniewkowo

Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Zadbana infrastruktura; ➤ Powstaje Klubu Seniora; ➤ 3 punkty konsultacyjne; ➤ Świetlice wiejskie i realizowane w nich działania; ➤ Rozwój ścieżek rowerowych; ➤ Zaplecze agroturystyczne 113 miejsc noclegowych; ➤ Rozbudowane rolnictwo; ➤ Korzystne położenie komunikacyjne przy Bursztynowym Szlaku – pomiędzy Toruniem a Inowrocławiem. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ „Mieszkańcy oczekują, że coś się zrobi za nich” – niska samodzielność w działaniu; ➤ Mała ilość prężnie działających organizacji pozarządowych; ➤ Dużo niebieskich kart – często zakładane bezpodstawnie – manipulacja kartą; ➤ Przemoc domowa – strach osób doznających przemocy przed oprawcą, przez co sprawy często nie są rozwiązywane do końca; ➤ Przemoc młodzieży; ➤ Dysfunkcja rodziny; ➤ Handel narkotykami w miejscowościach po PGR; ➤ Słabe wzorce dla młodzieży ➤ Występowanie miejscowości po PGR – zamknięte klany 4 miejscowości w Gminie ➤ Występowanie miejscowości wyłączonych komunikacyjnie: np. Markowo, Gąski; ➤ Podstawowa Opieka Zdrowotna – niewystarczająca ilość specjalistów np. psychiatra, psycholog, ➤ Bardzo niski standard mieszkań znajdujących się w zasobach Gminy; ➤ Brak mieszkań chronionych;
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Miejscowości graniczące z powiatem toruńskim stają się „sypialnią” Torunia np. miejscowość Suchatówka; ➤ Zabytkowy Kościół; ➤ Wieża ciśnień; ➤ Rozwój sportu; ➤ Powstawanie KGW; ➤ Na terenie Gminy działa LGD Gniewkowo; ➤ Profesjonalne kadry; 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Duże firmy zatrudniają głównie sezonowo; ➤ W rolnictwie zatrudniane osoby ”na czarno”; ➤ Niesprecyzowane pomysły na rozwój Gminy; ➤ Nie występowanie liderów w małych miejscowości; ➤ Mała oferta świetlic wiejskich;

- Spadek przemocy w szkole po likwidacji gimnazjów;
- Plan budowy mieszkań dla osób starszych i z niepełnosprawnościami.

Źródło: opracowanie własne na podstawie spotkań roboczych Zespołu ds. Opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Gniewkowo na lata 2021-2030.

5. ZAŁOŻENIA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH DLA GMINY GNIEWKOWO NA LATA 2021-2030

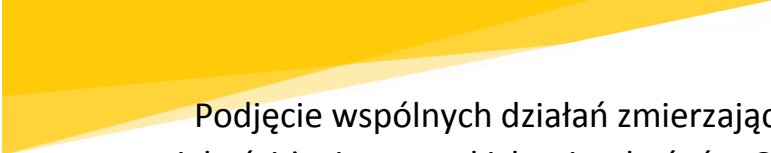
Diagnoza sytuacji gospodarczej i społecznej na terenie Gminy Gniewkowo, pozwoliła określić obszary priorytetowe dla realizowania założeń polityki społecznej w tej jednostce samorządu terytorialnego. Priorytetowymi obszarami w sferze przeciwdziałania zjawisku zagrożeń społecznych na terenie Gminy Gniewkowo w latach 2021-2030, powinno być:

- 1) wspieranie osób starszych i niesamodzielnych;**
- 2) rozwój dzieci i młodzieży;**
- 3) wspieranie rodzin i jej członków – działania na rzecz prawidłowego funkcjonowania instytucji rodziny;**
- 4) profilaktyka i ograniczanie uzależnień;**

Na podstawie analiz przeprowadzanych podczas tworzenia części diagnostycznej niniejszego dokumentu, możliwym stało się określenie problemu głównego w zakresie skutecznego rozwoju polityki społecznej w Gminie Gniewkowo. Jako jego rozwiązanie postawiono podczas realizacji niniejszego Programu 4 cele główne oraz 8 celów szczegółowych.

Realizacja poszczególnych działań zawartych w tej części Programu stanowić będzie rzeczywistą odpowiedź na zdiagnozowane deficyty oraz niedoskonałości, które do tej pory uniemożliwiały skuteczny i szybki rozwój społeczny w Gminie, a także dziedzin życia społecznego z nią powiązanych w sposób pośredni bądź bezpośredni.

**Misja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Gniewkowo na lata
2021 – 2030 brzmi:**

Podjęcie wspólnych działań zmierzających do podniesienia jakości życia wszystkich mieszkańców Gminy Gniewkowo bez względu na zajmowaną pozycję społeczną.

**Wizja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Gniewkowo na lata 2021 –
2030 brzmi:**

Gmina Gniewkowo, jako powszechnie rozpoznawalne, atrakcyjne dla mieszkańców w każdym wieku miejsce do życia oferujące wszechstronny rozwój, przywiązanie i poczucie bezpieczeństwa.

5.1 REALIZACJA OBSZARU STRATEGICZNEGO: WSPIEANIE RODZIN I ICH CZŁONKÓW – DZIAŁANIA NA RZECZ PRAWIDŁOWEGO FUNKCJONOWANIA RODZINY.

Cel szczegółowy nr 1: Ograniczenie przemocy w rodzinie		
Przykładowe sposoby realizacji celów	Przykładowe wskaźniki realizacji celu	Przykładowe podmioty realizujące cel
Realizacja specjalistycznego poradnictwa rodzinnego w tym m.in. prawnego, psychologicznego, organizacja mediacji rodzinnych, terapii	Liczba godzin przeprowadzonego poradnictwa rodzinnego, Liczba osób korzystających z poradnictwa rodzinnego	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Urząd Miasta w Gniewkowie, ➤ Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gniewowie, ➤ Ośrodek Kultury, ➤ Szkoły i placówki oświatowe.
Realizacja programów profilaktycznych, skierowanych do mieszkańców Gminy Gniewkowo w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	Liczba zrealizowanych programów profilaktycznych,	
Organizowanie grup wsparcia/ samopomocowych dla rodziców	Liczba grup wsparcia/ samopomocowych	
Tworzenie warunków umożliwiających osobom dotkniętym przemocą w rodzinie otrzymanie w pierwszej kolejności mieszkań socjalnych	Liczba przyznanych mieszkań socjalnych	
Utworzenie mieszkań chronionych dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym dla osób, które doznają przemocy w rodzinie	Liczba utworzonych mieszkań chronionych	
Okres realizacji celu: 2021-2030		

Cel szczegółowy nr 2: Wsparcie dla rodzin zamieszkujących dawne tereny po PGR

Przykładowe sposoby realizacji celów	Przykładowe wskaźniki realizacji celu	Przykładowe podmioty realizujące cel
Organizowanie zajęć w świetlicach wiejskich	Liczba zorganizowanych zajęć w świetlicach wiejskich	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Urząd Miasta w Gniewkowie, ➤ Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gniewkowie, ➤ Ośrodek Kultury, ➤ Szkoły i placówki oświatowe, ➤ sołectwa, ➤ OSP
Organizowanie zajęć aktywizujących rodziny do wspólnego spędzania czasu np. zawody sportowe, festyny	Liczba zorganizowanych zajęć aktywizujących rodziny; Liczba rodzin korzystających z zajęć	
Wsparcie lokalnych animatorów	Liczba działań skierowanych do lokalnych animatorów; Liczba animatorów społecznych	
Organizacja spotkań informacyjnych i warsztatów doradczych dla rodziców	Liczba zorganizowanych spotkań informacyjnych i warsztatów doradczych dla rodziców; Liczba osób korzystających ze spotkań informacyjnych i warsztatów doradczych dla rodziców	
Organizacja szkoleń dla rodzin w trudnej sytuacji materialnej i społecznej	Liczba zorganizowanych szkoleń dla rodzin w trudnej sytuacji materialnej i społecznej; Liczba osób korzystających ze szkoleń	
Organizacja spotkań i warsztatów ze specjalistami	Liczba zorganizowanych spotkań i warsztatów ze specjalistami; Liczba osób korzystających ze spotkań i warsztatów ze specjalistami	

Okres realizacji celu: 2021-2030

Cel szczegółowy nr 3: Budowanie świadomości oraz wzmacnianie kompetencji rodzicielskich poprzez zwiększenie aktywności społecznej rodzin

Przykładowe sposoby realizacji celów	Przykładowe wskaźniki realizacji celu	Przykładowe podmioty realizujące cel
Wspieranie powstających KGW	Liczba powstających KGW	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Urząd Miasta w Gniewkowie, ➤ Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gniewowie, ➤ Ośrodek Kultury, ➤ Szkoły i placówki oświatowe, ➤ OSP, ➤ organizacje pozarządowe, sołectwa
Realizacja kampanii służących kształtowaniu pozytywnego wizerunku rodziny oraz wzmacnianiu więzi rodzinnych	Liczba przeprowadzonych kampanii	
Realizacja programów profilaktycznych na rzecz dziecka i rodziny	Liczba przeprowadzonych programów profilaktycznych na rzecz dziecka i rodziny	
Wspieranie rozwoju animacji lokalnej, w tym nieformalnych grup społecznych	Liczba wspartych grup społecznych	
Zajęcia edukacyjne służące wzmocnieniu kompetencji opiekuńczo – wychowawczych	Liczba zrealizowanych zajęć edukacyjnych służące wzmocnieniu kompetencji opiekuńczo – wychowawczych	

Okres realizacji celu: 2021-2030

5.2 REALIZACJA OBSZARU STRATEGICZNEGO: ROZWÓJ DZIECI I MŁODZIEŻY PROWADZĄCY DO ROZWOJU KAPITAŁU SPOŁECZNEGO

Cel szczegółowy 1: Zapewnienie dzieciom i młodzieży właściwych warunków do rozwoju zgodnie ich potrzebami i zainteresowaniami		
Przykładowe sposoby realizacji celów	Przykładowe wskaźniki realizacji celu	Przykładowe podmioty realizujące cel
Zwiększenie dostępności do dóbr kultury, sportu i rekreacji	Liczba działań poprawiających dostępność do dóbr kultury, sportu i rekreacji	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Urząd Miasta w Gniewkowie, ➤ Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gniewkowie, ➤ Ośrodek Kultury, ➤ Szkoły i placówki oświatowe, ➤ organizacje pozarządowe
Organizacja zajęć dodatkowych i pozaszkolnych	Liczba zorganizowanych zajęć dodatkowych i pozaszkolnych; Liczba osób korzystających z zajęć dodatkowych i pozaszkolnych	
Wspieranie i rozwój powstałych klubów młodzieżowych	Liczba działań skierowanych do klubów młodzieżowych; Liczba klubów młodzieżowych	
Organizowanie spotkań i szkoleń doradców zawodowych i personalnych skierowanych do młodzieży	Liczba przeprowadzonych godzin szkoleń z doradztwa zawodowego i personalnego; Liczba osób korzystających z doradztwa zawodowego i personalnego	
Organizacja zajęć sportowych i rekreacyjnych	Liczba zorganizowanych zajęć sportowych i rekreacyjnych	
Okres realizacji celu: 2021-2030		

Cel szczegółowy 2: Stworzenie warunków sprzyjających powstawaniu inicjatyw młodzieżowych

Przykładowe sposoby realizacji celów	Przykładowe wskaźniki realizacji celu	Przykładowe podmioty realizujące cel
Wsparcie lokalnych inicjatyw młodzieżowych	Liczba wspartych inicjatyw młodzieżowych	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Urząd Miasta w Gniewkowie, ➤ Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gniewowie, ➤ Ośrodek Kultury, ➤ Szkoły i placówki oświatowe, ➤ organizacje pozarządowe
Wspieranie rozwoju animacji lokalnej, w tym nieformalnych grup społecznych	Liczba wspartych projektów zgłoszonych do budżetu obywatelskiego przez młodych mieszkańców Gminy; Liczba animatorów młodzieżowych	
Animacja w szkołach, spotkania z młodzieżą Zachęcanie do podejmowania własnych inicjatyw	Liczba animatorów społecznych podejmujących działania z młodzieżą; Liczba spotkań animacyjnych przeprowadzonych w szkołach	
Okres realizacji celu: 2021-2030		

5.3 REALIZACJA OBSZARU STRATEGICZNEGO: WSPARCIE DLA OSÓB STARSZYCH I NIESAMODZIELNYCH

Cel szczegółowy 1: Integracja społeczna osób starszych		
Przykładowe sposoby realizacji celów	Przykładowe wskaźniki realizacji celu	Przykładowe podmioty realizujące cel
Powstanie klubu seniora	Liczba osób uczęszczających do klubu seniora	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Urząd Miasta w Gniewkowie, ➤ Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gniewkowie, ➤ Ośrodek Kultury ➤ organizacje pozarządowe, ➤ związek emerytów i rencistów, ➤ instytucje służby zdrowia, ➤ Środowiskowy Dom Samopomocy w Gniewkowie, ➤ Uniwersytet Trzeciego Wieku w Gniewkowie
Realizacja wsparcia w postaci usług opiekuńczych/ specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób starszych	Liczba osób, która skorzysta z pomocy w formie usług/ specjalistycznych usług opiekuńczych;	
Powstawanie kółek zainteresowań	Liczba powstałych kółek zainteresowań; Liczba osób uczestniczących w zajęciach kółek zainteresowań	
Promowanie wśród osób starszych zdrowego trybu życia	Liczba inicjatyw promujących zdrowy trybu życia u osób starszych	
Realizacja działań edukacyjnych skierowanych do osób starszych, w tym organizacja szkoleń/warsztatów	Liczba słuchaczy Uniwersytetu Trzeciego Wieku; Liczba zorganizowanych szkoleń/warsztatów dla seniorów	
Wsparcie osób starszych poprzez organizacje wolontariatu opiekuńczego	Liczba wolontariuszy świadczących usługi na rzecz osób starszych; Liczba osób starszych objętych pomocą wolontariuszy	
Promowanie asystentury osób starszych/niesamodzielnych	Liczba zatrudnionych asystentów osób starszych/niesamodzielnych; Liczba osób starszych, które skorzystały z pomocy asystenta osoby starszej/niesamodzielnej	
Organizowanie grup wsparcia/ samopomocowych dla osób starszych	Liczba utworzonych grup wsparcia/ samopomocowych; Liczba osób uczestniczących w spotkaniach grup	
Okres realizacji celu: 2021-2030		

Cel szczegółowy 2: Wsparcie dla osób niepełnosprawnych i niesamodzielnych

Przykładowe sposoby realizacji celów	Przykładowe wskaźniki realizacji celu	Przykładowe podmioty realizujące cel
Utworzenie mieszkań chronionych dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym dla osób, niepełnosprawnych i niesamodzielnych	Liczba utworzonych mieszkań chronionych Liczba osób korzystających z mieszkań chronionych	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Urząd Miasta w Gniewkowie, ➤ Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gniewowie, ➤ Ośrodek Kultury, ➤ organizacje pozarządowe, ➤ związek emerytów i rencistów, ➤ instytucje służby zdrowia, ➤ Środowiskowy Dom Samopomocy w Gniewkowie, ➤ Uniwersytet Trzeciego Wieku w Gniewkowie
Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych poprzez likwidację barier architektonicznych	Liczba zlikwidowanych barier architektonicznych	
Rozwój współpracy instytucjonalnej w tym PCPR	Liczba zrealizowanych działań z PCPR	
Zapewnienie oraz zwiększenie środowiskowego wsparcia dla osób niepełnosprawnych w ramach funkcjonujących ośrodków wsparcia	Liczba osób korzystających z ośrodków wsparcia	
Popularyzacja zajęć rekreacyjno-sportowych oraz integracja osób niepełnosprawnych/zaburzonych psychicznie z osobami pełnosprawnymi,	Liczba zajęć rekreacyjno-sportowych oraz integracyjnych	
Realizacja specjalistycznego poradnictwa w tym m.in. prawnego, psychologicznego, terapii grupowej lub indywidualnej dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin	Liczba rodzin/osób, która skorzystała z poradnictwa/terapii	
Rozwój środowiskowego wsparcia osób niepełnosprawnych i zaburzonych psychicznie poprzez działania asystentów/trenerów osób niepełnosprawnych oraz upowszechnianie pomocy sąsiedzkiej	Liczba osób korzystających ze wsparcia asystentów/trenerów osób niepełnosprawnych; Liczba osób oferujących i korzystających z pomocy sąsiedzkiej	
Organizacja działań wolontarystycznych na rzecz osób niepełnosprawnych i zaburzonych psychicznie	Liczba rodzin objętych pomocą wolontariuszy; Liczba wolontariuszy świadczących pomoc osobom niepełnosprawnym i zaburzonym psychicznie	

Okres realizacji celu: 2021-2030

5.4 REALIZACJA OBSZARU STRATEGICZNEGO: PROFILAKTYKA I OGRANICZENIE UZALEŻNIEŃ

Cel szczegółowy 1: Profesjonalne działania profilaktyczne		
Przykładowe sposoby realizacji celów	Przykładowe wskaźniki realizacji celu	Przykładowe podmioty realizujące cel
Realizacja programów profilaktycznych, skierowanych do mieszkańców Gminy Gniewkowo w zakresie profilaktyki uzależnień	Liczba zrealizowanych programów profilaktycznych; Liczba osób uczestniczących w programach profilaktycznych	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Urząd Miasta w Gniewkowie, ➤ Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gniewowie, ➤ organizacje pozarządowe, ➤ instytucje służby zdrowia, ➤ policja, ➤ parafie, ➤ sołectwa, ➤ szkoły
Organizowanie spotkań ze specjalistami, promujących profilaktykę uzależnień	Liczba zorganizowanych spotkań ze specjalistami promujących profilaktykę uzależnień oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie; Liczba osób uczestniczących w spotkaniach ze specjalistami promujących profilaktykę uzależnień oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	
Ograniczenie sprzedaży alkoholu	Liczba działań zmierzających do ograniczenie sprzedaży alkoholu	
Organizowanie kampanii informacyjnych promujących profilaktykę uzależnień	Liczba zorganizowanych kampanii	
Okres realizacji celu: 2021-2030		

Cel szczegółowy 2: Przeciwdziałanie zjawisku uzależnienia cyfrowego

Przykładowe sposoby realizacji celów	Przykładowe wskaźniki realizacji celu	Przykładowe podmioty realizujące cel
Edukacja rodziców – uświadomienie rodziców o konsekwencjach wynikających z uzależnienia cyfrowego	Liczba zorganizowanych spotkań z rodzicami Liczba rodziców uczestniczących w spotkaniach	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Urząd Miasta w Gniewkowie, ➤ Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gniewkowie, ➤ Ośrodek Kultury w Gniewkowie ➤ organizacje pozarządowe, ➤ instytucje służby zdrowia, ➤ policja, ➤ parafie, ➤ sołectwa, ➤ szkoły
Spotkania ze specjalistami	Liczba spotkań ze specjalistami Liczba osób uczestniczących w spotkaniach	
Zrealizowanie kampanii informacyjnych skierowanych do młodzieży	Liczba zrealizowanych kampanii skierowanych do młodzieży	
Promocja aktywności sportowej, rozwój zainteresowań wśród młodzieży	Liczba kół zainteresowań dzieci i młodzieży Liczba dzieci i młodzieży uczęszczających do kół zainteresowań	
Konsultacje uzależnień dzieci i młodzieży	Liczba przeprowadzonych konsultacji uzależnień dzieci i młodzieży	
Organizowanie grup wsparcia	Liczba grup wsparcia	
Okres realizacji celu: 2021-2030		

6. MONITORING I EWALUACJA STRATEGII

W świetle zapisów art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej, do zadań własnych Gminy o charakterze obowiązkowym należy nie tylko opracowanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, ale również jej późniejsza realizacja i ewaluacja. Z uwagi na szerokie zaangażowanie przedstawicieli różnych sfer życia społeczno-gospodarczego Gminy Gniewkowo w budowanie Strategii, a także szczególne znaczenie współpracy międzysektorowej dla realizacji jej celów, niezbędne wydaje się również utworzenie Zespołu monitorującego strategię. Zostanie on powołany zarządzeniem Burmistrza Gminy Gniewkowo jako ciało o charakterze inicjatywnym, konsultacyjnym i opiniodawczym. W skład zespołu powinni wejść przedstawiciele kluczowych instytucji i organizacji zaangażowanych w realizację Strategii. Ważne jest zatem, aby w pracach uczestniczyli nie tylko reprezentanci jednostek organizacyjnych Gminy, ale także m.in. sektora ekonomii społecznej. Do zadań zespołu będzie należało podejmowanie działań wspierających merytorycznie proces wdrażania Strategii, w szczególności poprzez:

- 1) pozyskiwanie, analizę oraz wymianę informacji na temat problemów i potrzeb społecznych w zakresie objętym strategią;
- 2) udział w opracowywaniu programów pomocy społecznej i innych dokumentów służących realizacji Strategii;
- 3) śledzenie i ocenę wpływu uwarunkowań zewnętrznych, (np. zmian prawa, procesów ekonomicznych czy zjawisk społeczno-kulturowych), na aktualność założeń Strategii;
- 4) przygotowanie raportów monitoringowych zawierających informacje na temat stanu wdrażania Strategii;
- 5) przedkładanie wniosków i rekomendacji adresowanych do władz Gminy.

Monitoring i ewaluacja Strategii należy do obowiązków Miejskiego - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gniewkowie w równym stopniu jak pozostałych podmiotów realizujących poszczególne cele zawarte w niniejszym dokumencie.

Głównym zadaniem wynikającym z procesu ewaluacji i monitoringu ma być odpowiedź na pytanie: Czy, a jeśli tak, to, w jakim stopniu została zrealizowana wizja pomocy społecznej w Gminie Gniewkowo zawarta w niniejszym dokumencie?

Pytania szczegółowe, które mogą ułatwić monitorowanie i ewaluację Strategii to:

- 1) Czy cel główny i poszczególne cele szczegółowe zostały osiągnięte?

- 2) Czy udało się zrealizować poszczególne działania?
- 3) Czy pozyskiwane środki finansowe były wystarczające do realizacji poszczególnych przedsięwzięć?
- 4) Czy podejmowane działania były inne, niż te zawarte w Strategii, które wpisywały się w realizację wizji pomocy społecznej w Gminie Gniewkowo?
- 5) Czy nawiązana została wystarczająca współpraca między różnymi instytucjami i organizacjami w Gminie Gniewkowo w celu realizacji założeń Strategii ?

W zakresie monitoringu i ewaluacji Strategii członkowie Zespołu lub osoby przez nich wskazane będą prowadziły monitoring w oparciu o narzędzie stanowiące załącznik do Strategii. Z uwagi na zaplanowany szeroki i kompleksowy charakter monitoringu, a także faktyczne terminy udostępniania szeregu danych statystycznych, zaleca się, aby raporty z monitoringu były opracowywane i przesłane do Miejskiego - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gniewkowie do końca kwietnia roku następującego po okresie sprawozdawczym. Zgromadzone dane będą stanowiły podstawę do opracowania Raportu z realizacji Strategii, a następnie Raport ten będzie przedłożony Burmistrzowi i Radzie Miejskiej. Po ich zatwierdzeniu należy zapewnić możliwość swobodnego dostępu i zapoznania się z nimi przez obywateli, na przykład poprzez zamieszczenie w Biuletynie Informacji Publicznej.

Skuteczny monitoring i ewaluacja opierać się będą na dwóch elementach:

Zespole monitorującym Strategię – zespole wspierającym Miejsko -Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gniewkowie w zakresie monitoringu i ewaluacji Strategii, w którym na zasadzie dobrowolności będą działać przedstawiciele instytucji i organizacji zaangażowanych w sferę polityki społecznej w Gminie Gniewkowo.

Corocznej ocenie stanu wdrażania Strategii – taka częstotliwość pomiaru pozwoli na regularne sprawdzanie bieżącego stopnia osiągnięcia poszczególnych wskaźników oraz podejmowanie ewentualnych działań naprawczych.

Systematycznie prowadzony monitoring i ewaluacja Strategii dadzą możliwość kontrolowania działań podejmowanych w zakresie pomocy społecznej w Gminie Gniewkowo. Zebrane dzięki nim dane pozwolą również na skuteczniejsze planowanie przyszłych przedsięwzięć.

Realizacja kierunków działań zaplanowanych w *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Gniewkowo na lata 2021 – 2030* będzie wymagała odpowiednich zasobów finansowych, ponieważ zasadniczo każde przedsięwzięcie generuje koszty. Jednym z podstawowych źródeł finansowania będzie budżet Gminy Gniewkowo, w zakresie działań realizowanych przez jednostki organizacyjne i pomocnicze Gminy w ramach swoich podstawowych, statutowych zadań. Pewien zakres działań jest ponadto możliwy do realizacji komplementarnie lub nawet wspólnie przez Samorząd Gminy, Powiatu Inowrocławskiego, Województwa Kujawsko - Pomorskiego oraz inne jednostki – na podstawie zawieranych pomiędzy nimi porozumień.

Środki na realizację zadań będą pochodzić również z budżetu państwa – w postaci subwencji ogólnej oraz dotacji celowych. Część z nich trzeba będzie pozyskać biorąc udział w konkursach, ponieważ w tej kategorii mieszczą się programy rządowe oraz programy ministerstw. Wśród głównych programów w zakresie polityki społecznej można wskazać programy ministra właściwego ds. zabezpieczenia społecznego, takie m.in. jak *Oparcie społeczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi*, *Gminne programy aktywizacji społeczno-zawodowej na rzecz budownictwa socjalnego*, *Resortowy program rozwoju instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 MALUCH*, *Program asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej*, *Program Wieloletni „Senior+”* etc. Druga grupa źródeł finansowania to przede wszystkim środki z Funduszy Europejskich. W trzeciej grupie źródeł finansowania mieszczą się natomiast środki prywatne pochodzące z fundacji (np. Fundacja im. Stefana Batorego, Fundacja Bankowa im. Leopolda Kronenberga, Fundacja PZU, Fundacja Orange, Fundacja Aviva), pieniądze od sponsorów, środki z 1% dla organizacji pożytku publicznego, darowizny, zbiórki publiczne i inne. Ta grupa źródeł jest dostępna przede wszystkim dla organizacji pozarządowych. W zależności od specyfiki programu bądź funduszu, realizatorami projektu mogą być podmioty ekonomii społecznej. Nieodzowna będzie, więc współpraca i generowanie potencjału w postaci partnerstw międzysektorowych.

Określenie bardziej precyzyjnych ram finansowych Strategii nie wydaje się obecnie możliwe ani celowe. Planowanie finansowe ograniczone jest przede wszystkim przez szeroki zakres tematyczny dokumentu oraz pięcioletni okres jego obowiązywania. Korzystanie

natomiast ze środków pochodzących z programów pomocowych wiąże się z incydentalnością wsparcia ze względu na ich konkursowy charakter. Dynamicznie zmieniająca się rzeczywistość, w tym zewnętrzne uwarunkowania prawne i ekonomiczne, powodują, że określanie w momencie tworzenia Strategii wysokości środków potrzebnych do realizacji jej zadań (zarówno po stronie dochodów jak i wydatków) stanowi poważne wyzwanie. Dlatego też adekwatne do faktycznych potrzeb kosztorysy będą tworzone w momencie planowania i aktualizacji budżetu Gminy Gniewkowo (w tym planów finansowych poszczególnych jednostek organizacyjnych) oraz opracowywania projektów uszczegóławiających założenia Strategii.